



SWEDISH ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

SKRIVELSE

2020-02-20

Ärendenr:

NV-01447-20

Budgetunderlag 2021-2023

Sammanfattning

Naturvårdsverket konstaterar att betydande rapporter om tillståndet för miljön i världen och i Sverige visar att utvecklingen går i fel riktning. I den årliga riskrapporten från World Economic Forum presenteras de risker som anses utgöra de största hoten mot världen, och i år domineras den av miljörelaterade risker. EU:s miljöbyrå EEA sammanfattar i sin senaste rapport (The European Environment and outlook 2020) utvecklingen med att ”Europa står inför miljöutmaningar av en tidigare aldrig skådad omfattning och av så brådsåkande karaktär”, och pekar särskilt på den alarmerande takten i förlusten av biologisk mångfald, tilltagande effekter av klimatförändringar samt överkonsumtion av naturresurser. Naturvårdsverkets fördjupade utvärdering från 2019 visar tydligt att även om utvecklingen i Sverige i någon mån går i rätt utveckling så når vi inte 15 av de 16 miljömålen.

Det är mot denna bakgrund som budgetunderlaget ska läsas och förstås. Vid sidan av det stora engagemang i miljöfrågor som näringslivet och privatpersoner visar behövs också ändringar på systemnivå för att samhället ska kunna ställa om. För Naturvårdsverkets del innebär det att det krävs fortsatt betydligt större insatser inom myndighetens ansvarsområde, både för att minska miljö- och klimatpåverkan och för att skapa goda förutsättningar för andra aktörer i miljöarbetet.

Vi ser att takten i arbetet behöver öka inom miljöövervakningen och vi behöver intensifiera digitaliseringsarbetet för att säkerställa en god bild av tillståndet i miljön. Vidare behövs ökade ansträngningar för en effektiv miljöstillståndsprovning och tillsyn för att korta handläggningstider och skapa lika marknadsvillkor för berörda aktörer. Vi vill också lyfta fram vikten av klimatarbetet för att minska klimatpåverkan och arbetet med att bevara den biologiska mångfalden där stora resurser fortsatt behöver skjutas till för att nå av riksdagen uppsatta mål.

För att det ska vara möjligt bedömer Naturvårdsverket att:

1. Förvaltningsanslaget behöver öka, bl.a. för att finansiera effektivare tillsynsvägledning, utökad medverkan i miljöstillståndsprovningar samt stöd till regeringen i det nationella och internationella arbetet. Det är avgörande för verksamheten att förvaltningsanslaget inte sänks. Den neddragning som aviserats i budgetpropositionen för 2020 skulle innebära att myndigheten måste minska antalet tjänster med ca 100 och göra omfattande nedprioriteringar.
2. Anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. och anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur behöver öka eftersom finansieringen inte bedöms vara tillräcklig för den verksamhet som ska bedrivas.
3. Den ökade ambitionshöjningen för att minska klimatpåverkan och arbetet med att skydda värdefull natur bör finansieras genom höjningar av sakanslagen, anslaget 1:16 Klimatinvesteringar föreslås höjas till 3 mdkr per år och anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur till 1,5 mdkr per år.

Innehåll

SAMMANFATTNING	2
1. HEMSTÄLLAN	4
2. FINANSIERINGSÖVERSIKT	5
3. FÖRSLAG TILL FINANSIERING	6
3.1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö och naturvård	6
3.2 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	41
3.3 Utgiftsområde 21 Energi	42
3.4 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	43
4. AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET	45
4.1 Redogörelse för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras	45
4.2 Redogörelse för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras	46
5. ÖVRIGA VILLKOR	48
5.1 Låneram och investeringar	48
5.2 Räntekontokredit	49
6. BEMYNDIGANDETABELLER	50

1. Hemställan

Naturvårdsverket hemställer att regeringen beslutar att

- föreslå riksdagen att för budgetåren 2021–2023 tilldela myndigheten anslag i enlighet med tabellen i kapitel 2,
- fastställa de finansiella villkor som framgår av våra förslag till anslagsfinansiering i kapitel 3,
- 2021 tilldela en låneram på 115 mnkr, samt
- fastställa en kredit på räntekontot i Riksgäldskontoret på 18 mnkr.

Beslut om budgetunderlag har fattats av generaldirektören Björn Risinger. Vid den slutliga handläggningen har ställföreträdande generaldirektören och stabschefen Kerstin Cederlöf, föredragande, deltagit, liksom ekonomichefen Håkan Svaleryd och avdelningscheferna Martin Eriksson, Claes Svedlindh, Stefan Nyström, Berit Oscarsson, Katarina Genell, Anna Otmalm och Maria Ohlman.

Beslutet har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Björn Risinger

Kerstin Cederlöf

2. Finansieringsöversikt

Naturvårdsverket föreslår följande finansiering för åren 2021–2023 i 2020 års prisnivå. I efterföljande kapitel beskriver vi Naturvårdsverkets förslag till anslagsfinansiering, lämnar en redogörelse för den avgiftsbelagda verksamheten samt belyser finansiella och övriga villkor.

Utgiftsområde, anslag, anslagspost (tkr)		År -1	År 0	År 1	År 2	År 3
		Utfall	Prognos	Beräkn.	Beräkn.	Beräkn.
17, 13:4, 10	Stöd till friluftorganisationer	47 785	50 785	100 000	100 000	100 000
20, 1:1, 1	Naturvårdsverket	568 656	604 491	632 000	655 000	679 000
20, 1:2, 1	Miljöövervakning m.m.	208 462	229 014	286 000	286 000	286 000
20, 1:2, 6	Bidrag till ideella miljöorganisationer	30 000	35 000	15 000	15 000	15 000
20, 1:3, 2	Kostnader för skötsel av skyddade områden m.m.	861 759	1 036 705	1 761 400	2 024 400	2 244 400
20, 1:3, X	Invasiva främmande arter (ny)		0	30 000	80 000	100 000
20, 1:4, 1	Sanering och efterbehandling av förorenade områden	693 851	721 218	948 000	918 000	918 000
20, 1:4, 8	Globalt kemikaliearbete		30 000	30 000	30 000	0
20, 1:5, 1	Miljöforskning	78 818	93 825	129 000	129 000	129 000
20,1:11, 1	Åtgärder för havs- och vattenmiljö	58 577	170 000	170 000	170 000	170 000
20, 1:13, 1	Bilateralt miljösamarbete	29 400	29 400	50 000	50 000	50 000
20, 1:14, 1	Skydd av värdefull natur	976 539	870 289	1 633 000	1 633 000	1 633 000
20, 1:16, 1	Stöd till klimatinvesteringar	515 921	2 816 764	3 000 000	3 100 000	3 100 000
20, 1:16, 6	Administration, del till Naturvårdsverket	33 000	40 000	45 000	45 000	45 000
20,1:19.1	ap.1 Elcykelpremie	2 192				
21, 1:5, 1	Laddinfrastruktur längs större vägar		500	500	500	500
23, 1:7, 1	Bidrag för att förebygga skador på annat än renar och ...	21 971	32 778	27 000	27 000	27 000
Summa anslag		4 126 930	6 760 769	8 856 900	9 262 900	9 496 900
Avgifter som disponeras	Jägarregistret	11 275	13 600	13 700	13 700	13 700
	Kväveoxidavgiften (NOx)	8 949	9 016	9 100	9 100	9 100
	Kadmiunfonden	2 070	1 900	1 900	1 900	1 900
	Tjänsteexport	34 484	15 000	13 000	10 000	10 000
	EMAS	112	90	90	90	90
Övriga intäkter som disponeras		79 534	79 000	79 000	79 000	59 000
Summa avgiftsintäkter och övriga intäkter som disponeras		136 424	118 606	116 790	113 790	93 790
Summa anslag och intäkter som disponeras		4 263 354	6 879 375	8 973 690	9 376 690	9 590 690
Avgiftsintäkter som redovisas mot inkomsttitel		22 702	20 010	23 510	26 510	26 510

3. Förslag till finansiering

Detta kapitel beskriver Naturvårdsverkets förslag till finansiering med anslag. Förslagen utgår från den indelning i anslag och anslagsposter som myndigheten disponerar enligt regleringsbrevet för 2020. Syftet med kapitlet är att fästa regeringens uppmärksamhet på områden där Naturvårdsverket ser behov av långsiktig finansiering.

3.1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö och naturvård

3.1.1 Förvaltningsanslaget

Naturvårdsverket föreslår att myndighetens förvaltningsanslag tilldelas 632 mnkr 2021, 655 mnkr 2022 och 679 mnkr 2023. Delar av ökningen kan finansieras genom att medel flyttas från sakanslagen 1:4, 1:14 eller 1:16.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat RB 2020	Förslag 2021	Förslag 2022	Förslag 2023
ap. 1 Naturvårdsverket	588 944	632 000	655 000	679 000
Summa		632 000	655 000	679 000
<i>Skillnad mellan förslag och RB 2020</i>		<i>43 056</i>	<i>66 056</i>	<i>90 056</i>

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

I statens budget för 2020 görs omfattande satsningar på miljö- och klimatområdet. Satsningen innehåller även en förstärkning av Naturvårdsverkets förvaltningsanslag, bl.a. för att kunna genomföra de satsningar regeringen beslutat om i budgeten. Förvaltningsanslaget har trots det inte ökat jämfört med 2019.

I budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1) beräknas förvaltningsanslaget sänkas de kommande åren, ca 112 mnkr 2021 och ytterligare med ca 58 mnkr 2022 och 2023. En del av beloppet avser tillfälliga satsningar på hållbara textilier, insatser mot plaster i hav och natur och FASS. En annan del är ECO-bonusen som 2019 använts för att finansiera Naturvårdsverkets verksamhet, och en tredje del en sedan tidigare beslutad sänkning av förvaltningsanslaget.

En sådan neddragning skulle innebära en kraftig minskning av myndighetens medel och påverka alla verksamheter inom myndigheten. Naturvårdsverket bedömer att antalet tjänster kommer att behöva minska med ca 100 och att myndigheten behöver göra omfattande nedprioriteringar. Det skulle allvarligt påverka den samlade kunskap som finns hos Naturvårdsverket, och därmed våra möjligheter att fullgöra vår uppgift - att bygga upp kunskap, sprida den och se till att den kommer till användning. I det ingår att förse regeringen med underlag och gentemot andra aktörer verka för åtgärder och handlingsmönster som leder till en hållbar utveckling. Naturvårdsverket har alldeles oavsett regeringens satsningar i regleringsbrevet och särskilt beslutade regeringsuppdrag ett stort och brett grunduppdrag som beskrivs översiktligt i myndighetens instruktion, och som förtydligas i över 100

lagar och förordningar. Det är svårt att fullt ut redogöra för konsekvenserna, bl.a. för att förvaltningsanslaget samspelar med sakanslagen. Här nämns möjliga exempel:

- Kunskapsuppbyggnaden om tillståndet i miljön skulle skadas med följden att underlag till regeringen för politiska beslut om fortsatt åtgärdsarbete försämras, liksom förmågan att upptäcka och följa nya miljöhot och farliga ämnen i naturen.
- Takten i arbetet med att bevara den biologiska mångfalden skulle sänkas, såväl i arbetet med åtgärdsplaner för hotade arter och bildande av nationalparker och naturreservat, som när det gäller stödet till regeringen i det internationella förhandlingsarbetet.
- Det skulle bli svårt att upprätthålla en god och balanserad viltförvaltning, och ge stöd till den regionala förvaltningen.
- Kapaciteten att genomföra styrmedelsanalyser och uppföljningar under klimatlagen skulle försämras, liksom möjligheterna att leverera stöd till regeringen i det internationella förhandlingsarbetet.
- Möjligheterna att på ett effektivt och samtidigt rättssäkert och marknadsneutralt sätt hantera tillstånd, tilldelning och tillsyn inom ramen för EU:s system för utsläppshandel (EU ETS) skulle äventyras.
- Naturvårdsverket skulle föra talan i färre mål och ärenden enligt miljöbalken. Stödet och vägledningen till verksamhetsutövare, kommuner och länsstyrelser skulle försämras.
- Arbetet med sanering av förorenad skulle försenas, vilket ökar risken för läckage av giftiga ämnen till mark och hav. Sanering och därmed frigörande av viktig stadsnära mark för bostadsbyggande skulle inte kunna genomföras i samma omfattning.
- Det kan bli svårare att fullfölja arbetet med att genomföra EU-lagstiftningen, vilket kan få till följd att EU-kommissionen inleder överträdelseärende mot Sverige.
- Naturvårdsverket skulle tappa fart och halka efter i digitaliseringsarbetet med ökad risk för att fastna i äldre it-stöd med höga drift- och underhållskostnader, och utan utvecklingspotential för att möta framtidens krav och att på sikt kunna sänka kostnaderna.

Regeringen bedömer i budgetpropositionen för 2020 att det är angeläget att Naturvårdsverket ges förutsättningar för att hantera de viktiga satsningar som beslutats om. Det finns inte skäl att göra en annan bedömning 2021–2023. För att klara av vårt uppdrag och samtidigt säkerställa en god förvaltning är det viktigt att förvaltningsanslaget inte sänks. Naturvårdsverket anser tvärtom att det bör förstärkas.

Naturvårdsverket får fler eller utökade uppgifter, bland de senaste åren märks arbete med lavinprognoser, statistik om konsumtionens klimatpåverkan, invasiva arter, producentansvaret, genetiska resurser och biologiska bekämpningsmedel. Myndigheten efterfrågas också allt oftare i det nationella och internationella utvecklingsarbetet, vilket ökar behovet av utredningsresurser. Vi ser dessutom att myndigheten behöver växla upp arbetet inom flera områden. Arbetet med att bidra

till att regelverken på miljöområdet genomförs och efterlevs har visat sig vara resurskrävande. Det är många myndigheter och domstolar som ska tillämpa regler som i sig är av en komplex natur och i många fall ställer krav på bedömningar. Det finns ett stort behov av samordning av miljötillsynen och att det allmänna miljöintresset bevakas i miljöprövningar. Vidare konstateras att förvaltningsanslagets andel av myndighetens totala finansiering har sjunkit kontinuerligt under en längre period, samtidigt som arbetet med sakanslag har utvecklats i riktning mot att bli allt mer resurskrävande. Det handlar inte bara om att fördela medel. För en effektiv anslagshantering behövs god kännedom om området, kunskap om regler för anskaffning, samverkan, löpande kontakter och återkoppling samt uppföljning för att säkerställa de effekter som ska åstadkommas. I vissa fall krävs även bedömningar som förutsätter hög kompetens. Den digitala verksamhetsutvecklingen innebär också nya utmaningar som måste hanteras i verksamheten, bl.a. avseende informationssäkerhet.

I det följande redovisas några av de större förändringar som myndigheten ser framför sig de kommande åren. Myndigheten kommer att fortsätta effektivisera arbetet, och prioritera ned arbetet inom de områden där det bedöms vara möjligt. Detta kommer inte vara tillräckligt för att klara finansieringen de kommande åren. Effektivisering genom automatisering och digitalisering kan dessutom initialt kräva stora resurser både för att utveckla tekniska lösningar som är hållbara på sikt och kan återbrukas för olika ändamål, och för att säkerställa att regelverken följs så att angelägna intressen, t.ex. informationssäkerhet, skyddas.

Förvaltningsanslaget behöver mot denna bakgrund förstärkas. För att säkerställa en effektiv användning av medlen och göra det möjligt för myndigheten att bygga upp verksamheten successivt föreslås en stegvis ökning. Delar av ökningen kan finansieras genom att flytta medel från sakanslagen 1:4, 1:14 och 1:16 till förvaltningsanslaget. För tillfälliga satsningar kan ett alternativ vara att det för sakanslagen beslutas om villkor som låter myndigheten använda medlen för eget arbete.

Nya och utökade uppgifter på klimatområdet kräver ytterligare resurser

Arbetet med EU:s utsläppshandel (EU ETS) kommer att öka kommande år. Det nya och mer omfattande regelverket inför nästa handelsperiod medför en ökad administration. Det kommer också att krävas ytterligare resurser för att säkerställa en god tillsyn inom handelssystemet. Därtill finns förväntningar på att bistå i EU-arbete kring förändringar av ETS samt kring analys av utsläppshandel och prissättning. Naturvårdsverket är dessutom sedan 1 januari 2020 behörig myndighet för Corsia, det nya globala styrmedlet för flygets utsläpp. Myndigheten behöver också utveckla nya arbetssätt och digitala lösningar för tillståndsprövning, tilldelning av utsläppsrätter, tillsyn, rapportering och tillgängliggörande för att effektivisera handläggningen och göra det enklare för företag.

Det internationella klimatarbetet ökar kontinuerligt, både inom FN och i EU. Naturvårdsverkets deltagande efterfrågas i ökad utsträckning från Regeringskansliet, vilket ställer krav på ökad kapacitet vad gäller framtagande av analyser och statistik samt deltagande på möten. Likaså ökar tempot i det nationella

klimatarbetet inom ramen för Sveriges nya klimatrådgivning med klimatlagen. Det ökar behoven av utlåning av personal till utredningar och utredningsarbete inom ramen för regeringsuppdrag.

Naturvårdsverket bedömer att myndigheten behöver anställa fler handläggare och klimatanalytiker för att kunna hantera de nya och utökade uppgifterna på klimatområdet. Det innebär ökade kostnader i storleksordningen 20 mnkr 2023 när verksamheten är fullt utbyggd, vi föreslår en stegvis ökning med 10 mnkr 2021 och 15 mnkr 2022. Tillförs inte resurser måste myndigheten prioritera ned arbete eller genomföra uppgifter med lägre ambitionsnivå.

Utbildnings- och kommunikationsinsatser för att genomföra Parisavtalet

Parisavtalet pekar ut utbildnings- och kommunikationsaktiviteter som en nyckel för att uppnå målen i avtalet (art. 12). Också i Nordiska ministerrådets samarbetsprogram för miljö och klimat är kommunikation prioriterat. Genom kommunikation kan Naturvårdsverket på flera sätt driva och samordna den samhällsomställning som behöver ske för att nå klimatmålen. För det första finns det ett behov av att öka kunskapen hos olika nyckelaktörer kring hur deras beslut påverkar klimatet och inspirera dem till att bidra med lösningar för minskad klimatpåverkan. För det andra ser vi i attitydundersökningar att det finns en efterfrågan hos privatpersoner på lättillgänglig kunskap om och hur man som individ kan bidra till minskad klimatpåverkan. Att människor ska ha tillgång till information om vad Sverige behöver göra är också en viktig del i Parisavtalet. Ett tredje område där vi ser att Naturvårdsverket kan bidra är genom att kommunicera Sveriges erfarenheter internationellt för att på så sätt inspirera och visa på lösningar som kan exporteras.

Naturvårdsverket har fått i uppdrag att utreda och redogöra för möjligheter och förutsättningar för Sveriges genomförande av artikel 12. Uppdraget ska redovisas i oktober 2020, arbetet förväntas ge oss en bättre bild av vad som behöver göras, vem som gör vad och hur det ska finansieras. Enligt en preliminär bedömning beräknas arbetet innebära ökade kostnader om ca 20 mnkr 2023 när verksamheten är fullt uppbyggd, vi föreslår en stegvis ökning med 10 mnkr 2021 och 15 mnkr 2022.

Ökat tryck på avfallsområdet

EU:s reviderade avfallslagstiftning syftar till att främja en cirkulär ekonomi. Ändringarna ska bidra till minskade avfallsmängder, ökad återanvändning av produkter och komponenter, ökad återvinning samt en förbättrad avfallshantering. Dessutom fastställs bindande avfallsmål som ska uppfyllas till år 2025, 2030 och 2035. De nya reglerna träder i kraft den 5 juli 2020. Naturvårdsverket kommer att behöva ta fram föreskrifter, informera och vägleda om de nya reglerna och tillämpa dem i vårt eget arbete. Ändringarna ställer också högre krav på Naturvårdsverkets rapporteringsarbete, och myndigheten kommer att bli ännu mer delaktigt i EU-arbetet, bl.a. i genomförandekommittéer och expertgrupper.

Kostnaderna för avfallsarbetet bedöms öka med 10 mnkr per år när verksamheten är fullt uppbyggd, vi föreslår en stegvis ökning med 5 mnkr 2021 och 7 mnkr 2022. Naturvårdsverket bedömer att vi behöver anställa fler miljöjurister och

handläggare, alla med erfarenhet och god kommunikativ förmåga, för vägleda verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheter på ett effektivt sätt. Vi behöver också anställa handläggare med kompetens på statistik- och rapporteringsområdet. Utan tillskott av resurser finns risk för att EU:s avfallspaket inte genomförs i svensk rätt i tid. Därutöver finns skäl att fortsätta att utveckla digitala lösningar säkerställa den internationella rapporteringen enligt avfallsdirektivet, det arbetet föreslås finansieras av anslaget 1:2.

Fortsatt arbete med en hållbar plastanvändning

Naturvårdsverket har de senaste åren fått en utökad roll i arbetet med plaster och mikroplaster. I budgetpropositionen för 2020 beräknas de medel som regeringen satsat på insatser mot plaster i hav och natur att minska 2021 och helt försvinna 2022. Naturvårdsverket bedömer att det finns skäl att förlänga satsningen.

Under de två år som arbetet har pågått har många åtgärder genomförts samtidigt som vi byggt upp arbetet på myndigheten. Vi har bl.a. arbetat med innovation, och stöd till och samverkan med aktörer som väljer att gå före i arbetet med att utveckla ny kunskap och tillämpa den. Bland de beviljade projekten finns flera regionala initiativ. Flera projekt ska ge förbättrade förutsättningar för plaståtervinning, ex. återvinning av förpackningar, fiskeredskap, fordon, golv och plast från vården. Några syftar till att öka återanvändning, ex. av förpackningar, matlådor och vårdprodukter. Andra tar fram ökad kunskap om mikroplast, och ytterligare några utvecklar arbetssätt för att minska nedskräpningen. De första två åren har även präglats av uppstart- och utvecklingsarbete, och vi har nu en bättre bild av vad som bör vara nästa steg att ta för att komma vidare i plastarbetet. Inför 2020 har vi dessutom fått i uppdrag att ansvara för nationell plastsamordning. Med hänsyn till arbetets omfattning och att det ser ut att bli en permanent uppgift för Naturvårdsverket föreslås att verksamheten även fortsättningsvis finansieras via förvaltningsanslaget. Vad gäller beloppets storlek bedöms den tidigare nivå om 78 mnkr vara rimlig. Det skulle ge arbetet en långsiktighet, och möjlighet för oss att:

- *Samverka för att främja en hållbar plastanvändning.* Systematiskt driva, genomföra och samordna frågor. Inom ramen för detta planerar Naturvårdsverket att skapa en kunskapsnod som samlar in, tar fram och sprider kunskap kopplat till plast och mikroplast.
- *Främja utveckling och implementering av hållbara lösningar.* Fortsätta arbetet med innovation för att främja att nya lösningar kommer till nytta samt stödja och samverka med aktörer som väljer att gå före i arbetet med att utveckla ny kunskap och tillämpa den.
- *Ta fram styrmedel och åtgärder för miljöarbetets utveckling.* Stärka myndighetens förmåga att föreslå rätt styrmedel och åtgärder för miljöarbetets utveckling för att nå en hållbar plastanvändning.
- *Arbete internationellt med en hållbar plastanvändning.* Fortsätta arbetet med att stödja andra länder för att minska plast i hav och natur och delta aktivt i arbetet inom Helcom och OSPAR, OECD, UNEA, Basel samt EU.

Det kan finnas skäl att flytta de medel som används för strandstädningen till anslaget 1:11, totalt 17 mnkr. Det handlar om löpande arbete över flera år, och ett sätt att effektivisera arbetet är att ingå fleråriga avtal. Det krävs ett särskilt bemyndigande för att kunna göra det när det gäller verksamhetsbidrag.

Fortsatt arbete med hållbar konsumtion av textilier

Uppdraget om information om hållbar konsumtion av textilier har börjat ge resultat. Naturvårdsverket har under 2019 i samarbete med Konsumentverket och Kemikalieinspektionen startat informationskampanjen Textilsmart för att öka kunskapen hos konsumenter om textiliers miljö och hälsopåverkan och därmed bidra till en mer hållbar konsumtion av textilier. Budskap i syfte att motivera och inspirera till mer hållbara val genom tips, råd och pedagogiska fakta har spridits bl.a. genom det nystartade instagramkontot #Textilsmart, kampanjsajten Textilsmart, nyutvecklade webbsidor och samverkan med bransch, kommuner, regioner och andra aktörer. Informationsinsatserna har bl.a. resulterat i ökat genomslag i nationella medier, ökat intresse för samverkan och tusentals följare i sociala medier. Resultat har följts upp i en konsumentundersökning som pekar på bl.a. ökat intresse av att hyra, låna, köpa begagnade kläder och sköta om sina kläder bättre.

I budgetpropositionen 2020 beräknas de medel som regeringen satsat på informationskampanjen att försvinna 2021. Naturvårdsverket bedömer att det finns skäl att förlänga satsningen. I nuläget beräknas kostnaderna uppgå till 5 mnkr per år. För 2022 och 2023 kan beloppet komma att öka. Uppdraget ska redovisas 2021, och då kommer myndigheten att ha ett ännu bättre underlag för att bedöma behov och möjliga former av fortsatta satsningar.

En effektiv tillsyn i hela landet

Miljöbalken är ett centralt styrmedel för att nå miljömålen. Miljöbalkens syfte är att främja en hållbar utveckling. För att balkens mål ska uppnås krävs att balken i dess helhet tillämpas och följs på det sätt som avses. Att den författning som beslutats faktiskt efterlevs är också avgörande för att upprätthålla förtroendet för samhällets institutioner, både lagstiftande och de tillämpande. Det har betydelse inte bara för den enskildes trygghet i att hens rättigheter tas tillvara, utan också för att företagen ska kunna verka på lika villkor.

Tillsynen enligt miljöbalken syftar till att säkerställa att miljöbalken följs. Den kan inte ersättas av andra styrmedel. Det behövs insatser för att stärka tillsynsarbetet och samtidigt skapa förutsättningar för en effektiv och enhetlig tillsyn.

Miljötillsynsutredningen (SOU 2017:63) har föreslagit att Naturvårdsverket ska få en ny, stärkt och styrande roll inom miljötillsynen, med utökat ansvar och en rad nya uppgifter. Riksrevisionen, som granskat den statliga tillsynsvägledningen till kommunerna inom bl.a. miljötillsynen, bedömer att det finns brister i tillsynsvägledningen till miljötillsynen (RiR 2018:31).

För att åtgärda bristerna har Naturvårdsverket under 2019 påbörjat ett utvecklingsarbete i syfte att stärka tillsynsvägledningen och göra den mer behovsanpassad, resurseffektiv och tillgänglig. Metodiken för vägledning ska utvecklas, bl.a. genom att nyttja de möjligheter som digitaliseringen innebär. Vi har i en förstudie i

samverkan med Miljösamverkan Sverige utrett förutsättningarna för att utveckla en ”en väg in” för tillsynsmyndigheterna. Vi har vidare i samverkan med Tillsyns- och föreskriftsrådet påbörjat ett arbete med att ta fram en nationell tillsynsstrategi. Naturvårdsverket bedömer att det är angeläget att utvecklingsarbetet fortsätter. Vi ser att vi behöver anställa fler handläggare och anlita konsulter. Den årliga kostnaden bedöms uppgå till 17 mnkr 2023 när verksamheten är fullt uppbyggd, vi föreslår en stegvis ökning med 6 mnkr 2021 och 12 mnkr 2022. Tillgången på resurser bestämmer takten på arbetet, och utan tillskott kommer arbetet fortsätta men de nödvändiga förändringarna ta betydligt längre tid att genomföras.

En ändamålsenlig miljöprövning så att miljö- och klimatpåverkan minskar

Vid tillståndsprövning ska miljöbalken tillämpas så att miljö- och klimatpåverkan förebyggs, hindras eller motverkas. I fördjupad utvärdering 2019 konstateras att det hittills skett i liten utsträckning på klimatområdet. Vidare identifieras brister i tillämpningen av miljöbalkens hänsynsregler, liksom av principen om att förorenaren betalar för skador på biologisk mångfald. Det bedöms också vara viktigt att säkerställa att tillståndsprövningen genomförs snabbt och enkelt utan att åsidosätta miljö- och hälsoskyddskrav. En utgångspunkt i promemorian Anpassad miljöprövning för en grön omställning (Ds 2018:38) är att hålla handläggnings- och tiderna så korta som möjligt utan att försvåra möjligheten att uppnå miljömålen eller åsidosätta allmänhetens rätt till insyn och deltagande.

Naturvårdsverket för talan i miljöprövningar, vi bevakar allmänna miljövärdsintressen och kan bidra till ändamålsenliga tillståndprocesser och kortare handläggnings- och tider bl.a. genom att lämna synpunkter tidigt i processen. Det är då viktigt att våra medarbetare har hög kompetens och erfarenhet, och att myndigheten har resurser för att kunna prioritera och delta i prövningar i tillräcklig omfattning.

Naturvårdsverkets resurser för att delta i miljöprövningar har minskat till följd av att andra uppgifter prioriterats, bl.a. arbete inom EU och med att genomföra EU-rättsakter. Det har lett till att vi varit restriktiva med att gå in i nya mål. Samtidigt pågår och förväntas flera omfattande tillståndsprövningar av gruvor och större industrianläggningar de kommande åren. Några sådana exempel är gruvverksamheten i Kaunisvaara, SSAB:s ansökan om tillstånd till att bygga en ljusbågsugn i Oxelösund och Preem i Göteborg och Lysekil. Det bedöms också angeläget att särskilt bevaka frågan om hur miljöbalken ska tillämpas så att klimatpåverkan från verksamheter minskar. Enligt miljöbalken kan man inte sätta villkor som begränsar bl.a. koldioxidutsläpp från verksamheter som ingår i utsläppshandelssystemet. Däremot är det möjligt att ställa krav på energihushållning i enlighet med de allmänna hänsynsreglerna, och vi har drivit sådana krav i tillståndprocesser för olika branscher. Frågor som vi har belyst är bl.a. hur energihushållningsvillkor kan formuleras, om de ska kombineras med en delegation till tillsynsmyndigheten och i vilken utsträckning det är rimligt att kräva åtgärder i syfte att styra mot en mer effektiv energianvändning. Vi har haft framgång i frågan om att energihushållningsplaner ska kombineras med delegation. Däremot har det hittills visat sig svårt att ställa krav på att verksamhetsutövare ska vidta tekniska åtgärder för energihushållning.

hållning eller att det ska sättas förbrukningsnivåer på energi för viss tillverkning med stöd av miljöbalken. Detta arbete ser vi behöver fortsätta de närmaste åren.

Därutöver noteras att Naturvårdsverket har fått i uppdrag att förbereda så att myndigheten fr.o.m. 2021 kan ansvara för en samlad statistik för miljötilståndsprövningen avseende föregående verksamhetsår. Regeringen har också förklarat att det ska tillsättas en utredning i syfte att åstadkomma en mer effektiv och ändamålsenlig miljöprövning som möjliggör en snabbare omställning till fossilfrihet, och det behövs resurser för att myndigheten ska kunna bidra i arbetet. Naturvårdsverket bedömer att det är angeläget att myndigheten växlar upp arbetet med miljöprövning. Vi vill anställa fler miljöjurister och handläggare med hög kompetens som kan arbeta med miljöprövningar och bidra till utvecklingen av tillståndssystemet. Kostnaden för verksamheten bedöms öka med ca 15 mnkr per år när den är fullt uppbyggd, vi föreslår en stegvis ökning med 5 mnkr 2021 och 10 mnkr 2022.

Hantering av avgifter som myndigheten inte disponerar

Naturvårdsverket hanterar ett antal avgifter som vi inte disponerar. Det handlar bl.a. om tillsynsavgifter för prövning och tillsyn och avgift för handläggning av anmälningar om gränsöverskridande avfallstransporter (GRÖT). I dag uppgår kostnaderna för hanteringen av avgifter som myndigheten inte disponerar till ca 10 mnkr. Kostnaderna beräknas öka. Från och med den 1 januari 2021 ska Naturvårdsverket ta ut avgifter för producentansvar för förpackningar och returpapper, där antalet avgifter sannolikt kommer att uppgå till minst 10 000 stycken. För att kunna hantera avgifterna och samtidigt effektivisera administrationen kring avgiftshantering behöver myndigheten anställa ytterligare personer samt utveckla nya system för avgiftsinhämtning. Det kommer att innebära ökade kostnader om 5 mnkr 2021, för att därefter minska till 3 mnkr 2022–2023.

Stöd till regeringen under Sveriges ordförandeskap och medverkan i trojkan

Vi ser framför oss ett ökat arbete med att stödja regeringen i arbetet med Sveriges ordförandeskap 2023 och medverkan i trojkan 2022. Om det inte tillförs tillräckliga resurser finns risk för att vi inte kommer att kunna bidra i den utsträckning som behövs, eller kommer behöva prioritera ned annan verksamhet. Det är inte möjligt att i nuläget närmare beskriva omfattningen på arbetet, vi avser att återkomma med en bättre bedömning i nästa budgetunderlag.

Ökade resurser för en hållbar fastighetsförvaltning

Det ökade anslaget för skydd av värdefull natur har inneburit att Naturvårdsverkets ansvar för förvaltning av byggnader och anläggningar inom skyddade områden ökat kraftigt de senaste åren. Vi behöver utveckla vår roll som fastighetsförvaltande myndighet. Syftet är att säkerställa att vi lever upp till kraven i förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter samt kraven på tillgänglighet. Fler besökare i våra skyddade områden medför ökat behov av att underhålla och ibland nyinvestera i besöksanläggningar. För att kunna leva upp till kraven krävs resurser för att modernisera byggnads-beståndet och fastighetsförvaltningen. Enligt förordningen (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete ska myndigheter som förvaltar eller underhåller statlig egendom dessutom anpassa

verksamheten till ett förändrat klimat. Det kräver ytterligare resurser för att rusta beståndet för ett förändrat klimat samt för utredningsarbete och uppföljning.

Vi bedömer att de årliga kostnaderna inom fastighetsförvaltning och fastighetsekonomi kommer att öka med 5 mnkr när den är fullt uppbyggd 2023, vi föreslår en stegvis ökning med 2 mnkr 2021 och 4 mnkr 2022. Naturvårdsverket behöver utveckla den ekonomiska styrningen och uppföljningen av sitt fastighetsinnehav. I det ligger budgetarbete, prognoser, investeringskalkyler, resultatrapporter, nyckeltal och komponentavskrivningar. Det behövs ytterligare resurser för styrning och uppföljning, utveckling av arbetssätt och kompetensutveckling hos fastighetsförvaltningen, liksom för informationshantering och utveckling av systemstöd för att kunna anpassa sig till digitaliseringen i bygg- och fastighetsbranschen.

FINANSIELLA VILLKOR

För anslagspost 1 uppgår en anslagskredit 2020 till 17 668 tkr och ett anslags-sparande till 3 procent, båda i enlighet med anslagsförordningen (2011:223). Vi utgår från motsvarande nivåer under åren 2021–2023, men föreslår att anslagskrediten fastställs till 3 procent av förvaltningsanslaget.

3.1.2 1:2 Miljöövervakning m.m.

Naturvårdsverket föreslår att anslagspost 1 inom anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. tilldelas 286 mnkr per år 2021–2023 samt att anslagspost 6 tilldelas 15 mnkr per år 2021–2023. Det bör även övervägas om grunderna för fördelningen av bidragen till ideella organisationer ska regleras i en stödförordning.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat RB 2020	Förslag 2021	Förslag 2022	Förslag 2023
ap. 1 Miljöövervakning	229 014	286 000	286 000	286 000
ap. 6 Bidrag till ideella miljöorganisationer	35 000	15 000	15 000	15 000
Summa	264 014	301 000	301 000	301 000
<i>Skillnad mellan förslag och RB 2020</i>		36 986	36 986	36 986

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

En väl fungerande miljöövervakning är grunden för att kunna utforma verkningfulla styrmedel och göra väl övervägda prioriteringar. Miljöövervakningen har därmed en strategisk och helt avgörande roll när det gäller att utveckla miljöpolitiken och följa upp arbetet med de svenska miljömålen. Den ska beskriva tillståndet i miljön, bedöma hotbilder, lämna underlag för åtgärder, följa upp beslutade åtgärder samt ge underlag för analys av olika utsläppskällors nationella och internationella miljöpåverkan. Genom miljöövervakningen får vi kunskap om var och från vilka källor utsläpp sker över tid, hur markanvändning förändras och hur den biologiska mångfalden utvecklas. Miljöövervakningen ger därmed också en beredskap för att upptäcka och kartlägga nya potentiella miljöproblem som tidigare inte varit kända. Några uppmärksammade sådana exempel är läkemedelsrester, PFAS och mikroplaster. Miljöövervakningen ska också användas för att ligga till grund för internationell rapportering och stödja forskningen genom att förse den med data.

Anslaget 1:2 finansierar datainsamling, analys, rapportering och tillgängliggörande av miljöinformation. Generellt sett går utvecklingen mot produktion och konsumtion av *digital* information istället för analog, och med stöd av *tekniska* lösningar istället för manuella. Tillgången på resurser bestämmer i vilken utsträckning miljöövervakningen kan möta behoven och i vilken takt den kan utvecklas.

Anslagsposten 1 sänktes 2019, och det har i kombination med årliga kostnadsökningar fått konsekvenser för Naturvårdsverkets verksamhet. Det har lett till att delar av pågående datainsamling och vissa insatser för att utveckla miljöövervakningen har utgått. Vi har bl.a. skjutit upp utveckling som krävs för att möta internationella krav inom biologisk mångfald, luft- och klimatområdet. Vi har inte kunnat finansiera en av våra viktigaste stödfunktioner för luftarbetet, Reflab-modeller, och har skjutit kostnader för det strategiska utvecklingsprojektet SIMAIR 3 på framtiden. Allt fältarbete i NILS-programmet utom i fjällen har ställts in. Inom den biogeografiska uppföljningen har vissa uppföljningar av arter och naturtyper ställts in eller genomförts i minskad omfattning. De nyligen startade mätningarna av kvicksilver fick också läggas ned, mätningar som ska göras enligt Minamatakonventionen. Vissa projekt som rekommenderats i den fördjupad utvärdering från 2019 har inte heller kunnat genomföras. På klimatområdet ledde neddragningen dessutom till att vi inte kunnat arbeta med att utveckla styrmedel för att nå klimatmålen, ta fram och utveckla indikatorer för att följa Sveriges klimatpåverkan i andra länder eller bidra i det internationella granskningsarbetet under klimatkonventionen. Vi fick också dra ner på löpande styrmedelsanalyser och utvärderingar, vilket minskat tillgången på underlag till kommande fördjupade utvärderingar och utveckling av miljöarbetet.

Det innebär att kunskap om förändringar i miljön samt dataunderlag till kommande internationella rapporteringar riskerar att påverkas negativt. Detta har också skett samtidigt som miljöövervakningen är under stark utveckling där miljöarbetet och EU ställer krav på ny information och på att den dessutom ska tillgängliggöras.

Naturvårdsverket bedömer att det är angeläget att förstärka anslagsposten 1. Om förstärkningen uteblir måste verksamheten anpassas till den lägre nivån. Vi kommer behöva se över hela systemet och sänka ambitionsnivån, se över tidsserier och lägga ner viss övervakning så att den övervakning som är kvar inte urholkas i fråga om kvalitet och representativitet. Det kommer att leda till mindre data och begränsa Naturvårdsverkets möjligheter att anpassa miljöövervakningen till kraven på internationell rapportering. Förutsättningarna för Sverige att motivera och påverka andra länder kan komma att försämrats, vilket också kan påverka andra länders vilja att rapportera utsläpp på ett transparent sätt. Användningen av miljöinformationen försämrats, och i förlängningen riskerar vi att fatta beslut på bristfälliga kunskapsunderlag.

Miljöövervakningen behöver tillräcklig och över tid stabil finansiering

Naturvårdsverket utgår från att myndigheten får ett fortsatt sammanhållande ansvar inom miljöövervakningen, och bedömer att det krävs ett utvecklingsarbete för att möta de behov och förväntningar som finns på framtidens miljöövervakning, inte

minst utifrån utredningen om miljöövervakning (SOU 2019:22). Det är viktigt att anslaget 1:2 hållas samman och tilldelas tillräckligt mycket medel.

Den svenska miljöövervakningen utförs genom ett omfattande system av provtagningar, analyser och observationer av luft, vatten och mark. Det är viktigt med en långsiktigt stabil finansiering för att upprätthålla systemet och löpande utveckla det för att tillgodose nya behov. Naturvårdsverket bedömer att 238 mnkr ger en tillräcklig grund för att upprätthålla systemet, det förutsätter emellertid att övervakning, inventering och undersökning också finansieras inom andra relevanta anslag och att varje anslag täcker kostnaderna för digitalisering utifrån specifika behov. I det beloppet ingår finansiering för att upprätthålla ett långsiktigt stabilt referensnät (s.k. stomnät), löpande miljöövervakning, administrativ samordning, samordning av aktörer samt visst löpande utvecklingsarbete.

Miljöövervakningen behöver utvecklas både med avseende på vad som övervakas och hur den ska utföras

Nya behov av data, kunskap, kompetens, verksamhetsutveckling och tekniksprång innebär att anslagsposten behöver tillföras medel för *större* utvecklingsinsatser. Kostnaderna beräknas uppgå till ca 29 mnkr per år. Av beloppet avser 17 mnkr nya krav, 5 mnkr utveckling av maskinella analyser och 5 mnkr ersättning av gamla it-system. Behoven sammanfattas enligt följande.

De närmsta åren kommer det att krävas ytterligare åtgärder för att utveckla, tillgängliggöra och rapportera data och information till EU och FN:

- Arbetet inom klimat- och luftområdet kommer att innebära fortsatta stora behov av insatser. I regeringsuppdraget om Översyn av åtgärdsprogram för luftkvalitet föreslår Naturvårdsverket att verksamheten vid referenslaboratoriet för tätortsluft vid Stockholms universitet utökas. Det är nödvändigt för att uppfylla kraven i luftkvalitetsdirektivet och förbättra Sveriges möjligheter att genomföra korrekta rapporteringar till EU.
- Industriutsläppsdirektivet har under flera år krävt omfattande utvecklingsarbete för att modernisera informationsförsörjningen, och arbetet kring nya arbetssätt och digitala lösningar i genomförandet behöver fortsätta.
- EU:s direktiv om medelstora förbränningsanläggningar kommer att medföra ytterligare åtgärder de kommande åren.
- Fortsatt utveckling av den digitala lösningen för informationsförsörjning inom avfallsområdet kommer att innebära ytterligare kostnader. Vi föreslår att medel för detta fortsättningsvis tilldelas anslaget 1:2. I nuläget beräknas kostnaderna öka med 10 mnkr 2021. Vi ber att få återkomma i nästa budgetunderlag om det kvarstår behov av särskilda medel.
- EU-kommissionen har påpekat brister i genomförandet av vattendirektivet med avseende på miljögiftsövervakningen, och det kommer att krävas resurser för att åtgärda de bristerna bl.a. avseende bristande yttäckning och därmed brister i statusbedömningar. Även när det gäller havsmiljödirektivet har kommissionen påpekat vissa brister i ländernas övervakning

av farliga ämnen. Naturvårdsverket behöver bättre bistå Havs- och vattenmyndigheten i genomförandet av projektet Full koll på våra vatten.

Därutöver finns krav och behov av nya data och infrastruktur för miljöinformation och därmed utveckling inom följande områden:

- Miljöövervakningens samlade kvalitetssystem med metoder, anvisningar m.m. till stöd för kvalitetssäkring, genomförande, kommunikation och utveckling behöver uppdateras och utvecklas.
- Övervakning av genetisk mångfald behöver utvecklas enligt etappmål om detsamma. Den övervakning av genetisk variation som finns idag är i huvudsak begränsad till rovdjur. Kunskap om den genetiska variationen är en förutsättning för att samhället ska kunna vidta effektiva åtgärder för att nå gynnsam bevarandestatus. Utan kunskap är det svårt att bedöma arters och ekosystems motståndskraft och överlevnadsförmåga, t ex. i ett förändrats klimat. Det pågår ett arbete med att ta fram ett förslag till övervakningsprogram inkl. kostnadsförslag.
- Det behövs analyser av hur den pågående befintliga miljöövervakningen täcker behovet av övervakning av de mest betydelsefulla ekosystemtjänsterna, liksom resurser för att införa övervakning av ekosystemtjänster där sådan saknas. Regeringens satsning på ökad övervakning av pollinatörer är viktig och bör fortsätta under den period som aviserats.
- Övervakning av biologisk mångfald kan med hjälp av DNA-teknik på sikt bli mer kostnadseffektiv samtidigt som vi kan få en bredare överblick över arters utbredning. Ett exempel är s.k. e-DNA som innebär att man analyserar förekomst av arters DNA i miljöprover av vatten, mark eller sediment. För att detta ska vara möjligt behöver Sverige bygga upp en infrastruktur bestående av ett referensbibliotek med jämförelsematerial, samt provbanker.
- Inom den hälsorelaterade miljöövervakningen behövs en ökad ambitionsnivå avseende antalet ämnen som undersöks som underlag för policyutveckling. Likaså finns behov av att fördjupa kunskapen om exponeringsmönster i olika befolkningsgrupper, t.ex. med avseende på socioekonomiska faktorer, härkomst, kön och ålder.

Det krävs också resurser för att bättre nyttja framväxande möjligheter att hantera och analysera stora datafångster från automatiserade insamlingssystem. Satelliter och olika automatsensorer kan effektivisera miljöövervakning genom ökade möjligheter till bättre spatial täckning och tätare frekvens på mätningar. Crowd sourcing och citizen science kan ta tillvara kraften hos allmänhetens frivilliga deltagande i att samla in data. Dessa nya former för övervakning kräver emellertid en ny typ av programuppbyggnad, med tydlig återkoppling till de som bidrar och utveckling av hanterbar metodik.

Sammanställning, analys och rapportering av data är i dag en arbetskrävande och till stor del manuell process. Det finns behov av att utveckla verksamheten, under 2020 har ett arbete påbörjats med att förbereda utveckling och optimering av

dataflöden och tekniska stöd. Arbetet kommer att fortsätta de kommande åren och förväntas leda till effektiviseringar.

Flera befintliga tekniska lösningar har också blivit föråldrade och behöver ersättas. De kommande åren behöver både SMP och UTIS ersättas för att möta kraven inom PRTR/EPTR och behov av miljötillsynsuppgifter. Det kräver resurser för utveckling vid sidan av de kostnader för förvaltning och drift som befintliga stöd kräver under de kommande åren.

Inköp av analyser och utredningar för ändamålsenliga beslutsunderlag

Miljömålen har i 20 år utgjort ryggraden i det svenska miljöarbetet. För att kunna arbeta effektivt med miljömålen måste vi veta hur väl våra styrmedel fungerar, vilka åtgärder som har vidtagits och vilka resultat de har lett till. De senaste årens miljöinsatser gör det angeläget att öka myndighetens förmåga att analysera och utvärdera dessa satsningar. Naturvårdsverket behöver köpa in konsulttjänster för riktade analyser och utredningar. Vi behöver öka kunskapen om hur de olika dimensionerna av hållbarhet påverkar och samspelar med åtgärdsarbetet. Analyserna behövs för att samhället ska kunna fatta beslut om rätt åtgärder för att nå generationsmålet och målen i Agenda 2030, utan dessa finns risk för att beslutade åtgärder inte får avsedd effekt. Kostnaderna beräknas uppgå till 5 mnkr per år.

Digitalisering och tillgängliggörande av miljöinformation kommer att innebära ökade kostnader för samordning och samarbete

Miljöövervakningen skapar stora mängder miljöinformation till nytta för samhället. Naturvårdsverket bedömer att förutsättningarna för miljöinformationsförsörjningen kommer att förändras de närmsta åren. Generellt sett går utvecklingen i offentlig sektor mot ökad standardisering, en gemensam nationell infrastruktur och tydlig ansvarsfördelning. Naturvårdsverket behöver avsätta tid och resurser för att kunna bidra i arbetet. Naturvårdsverket förutsätts dessutom upprätthålla forum och arbetsformer för samverkan mellan kommuner, länsstyrelser och myndigheter som etablerats genom regeringsuppdraget Smartare miljöinformation. Vi behöver liksom andra aktörer modernisera dataflöden och it-stöd, utveckla arbetssätt och digitala lösningar samt fortsätta arbetet med att tillgängliggöra öppna data och ta fram visnings- och nedladdningstjänster för de mest efterfrågade datamängderna så att de är lätta att hitta och använda. Arbetet är långsiktigt och resurskrävande och innebär utveckling av såväl verksamhet som informationshantering. Kostnaderna för detta arbete beräknas öka med 4 mnkr per år.

Särskilt om anslagspost 6

Naturvårdsverket noterar att informationssatsningen som genomförs av stiftelsen Håll Sverige Rent avslutas 2020. Det bör övervägas om grunderna för bidragets fördelning ska regleras i en stödförordning.

FINANSIELLA VILLKOR

Anslagskredit för anslagspost 1 uppgår 2020 till 7 620 tkr. Vi föreslår en motsvarande anslagskredit för 2021–2023. Vi anser att det ger bättre möjlighet till planering och utnyttjande av de medel vi har till vårt förfogande.

Bemyndigandet för anslagsposten uppgår för 2020 till 52 mnkr. Naturvårdsverket föreslår att det ökar till 70 mnkr 2021–2023. Administration och verksamhet effektiviseras väsentligt av möjligheten till fleråriga avtal och överenskommelser.

3.1.3 Anslag 1:3 Åtgärder för värdefull natur

Naturvårdsverket föreslår att anslagspost 2 inom anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur tilldelas 1 761 mnkr 2021, 2 024 mnkr 2022 och 2 244 mnkr 2023. Vidare föreslås att anslaget delas in i ytterligare en anslagspost för arbetet med invasiva främmande arter samt att den tilldelas 30 mnkr 2020, 80 mnkr 2021 och 100 mnkr 2022.

Under avsnitt 3.4.1 föreslås att 5,778 mnkr förs över till anslaget 1:3 från anslaget 1:7 inom utgiftsområde 23 för att finansiera Sametingets arbete med att förebygga skador inom rennäringen p.g.a. rovdjur. Det krävs ett villkor som gör det möjligt för myndigheten att ge bidrag till Sametinget för detta ändamål.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat RB 2020	Förslag 2021	Förslag 2022	Förslag 2023
ap. 2 Kostnader för skötsel av skyddade områden, artbevarande, friluftsliv m.m.	1 039 035	1 761 400	2 024 400	2 244 400
ap. X Invasiva främmande arter	0	30 000	80 000	100 000
Summa		1 791 400	2 104 400	2 344 400
<i>Skillnad mellan förslag och RB 2020</i>		<i>752 365</i>	<i>1 065 365</i>	<i>1 305 365</i>

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Anspråken på att nyttja landskapet ökar starkt för närvarande. Skogen och odlingslandskapet är på många sätt viktiga för omställningen till ett fossilfritt samhälle. Behovet av nya bostäder och utbyggnad av infrastruktur är stort och kräver att delar av landskapet tas i anspråk. Sammantaget har detta stor betydelse för den biologiska mångfalden och långsiktigt fungerande ekosystemtjänster. Samtidigt blir det allt tydligare att naturen är viktig för utövandet av friluftsliv och har stora positiva effekter på folkhälsan.

Naturturism är en starkt växande del av besöksnäringen och skapar jobb över landet, inte minst lokalt på landsbygden. Även skötselåtgärder inom naturvård, friluftsliv och biologisk mångfald skapar arbetstillfällen. Skyddade områden utgör en strategisk tillgång för naturturismföretagen, det framgår bl.a. av den nationella strategin för naturturism som Visita, Svensk turism och Naturturismföretagen presenterade sommaren 2018. Det beror dels på att dessa områden är långsiktigt bevarade och därmed skapar stabila förutsättningar för att attrahera besökare, dels på att det genom satsningar på tillgänglighet skapas en infrastruktur för besök. Här utgör även landets 30 nationalparker och 33 naturum viktiga besöksmål.

Anslaget nära halverades 2019. Neddragningen fick stora konsekvenser för verksamheten genom att både skötsel och underhåll minskade och viktiga insatser för friluftsliv och biologisk mångfald uteblev. Det visade på vikten av ett långsiktigt och stabilt anslag för möjligheterna att sköta värdefull och skyddad natur i landet. Redan samma år höjdes anslaget, och år 2020 har gjort ytterligare satsningar.

Naturvårdsverket bedömer att det finns skäl att förstärka anslaget 2021–2023. Det finns ett behov av att höja ambitionsnivån för att nå målen för biologisk mångfald, vilt och friluftsliv. Det kommer att ge effekter även på andra mål. Anslaget finansierar en mycket stor bredd av insatser som i sin förlängning genomförs i hela landet, inte minst på landsbygden. Åtgärderna har omfattade sociala och även ekonomiska effekter genom att de skapar sysselsättning, främjar hälsa och välbefinnande samt har betydelse för regional utveckling. Sammantaget bidrar anslaget till många av de globala målen och är viktiga svenska bidrag i arbetet med Agenda 2030. Tillgången till resurser bestämmer ambitionsnivån och takten i arbetet.

Vi noterar att länsstyrelserna har fått dispositionsrätt för arbete och åtgärder som avser friluftsliv, regionala handlingsplaner för grön infrastruktur, invasiva främmande arter och pollinatörer. Det påverkar vår bedömning jämfört med tidigare budgetunderlag. Naturvårdsverket anser att myndigheten även fortsättningsvis bör fördela medel i de fall det behöver göras nationella prioriteringar. Det är flera faktorer som påverkar fördelningen av anslaget 1:3: Hänsyn behöver tas till vad som bör göras, vem som bör göra det, om det krävs nationella eller regionala åtgärder och var någonstans i landet som åtgärderna bör utföras. Det är betydligt svårare att ta sådan hänsyn, och styra medlen dit de bäst gör nytta, om medlen går direkt till andra aktörer.

Våtmarker

Att anlägga fler våtmarker bidrar till flera nationella miljömål och globala hållbarhetsmål, och till arbetet med grön infrastruktur. Våtmarker stärker landskapets skydd mot torka, översvämning och brand vilket är viktigt ur ett klimatanpassningsperspektiv. Under 2018 startades en omfattande satsning på att restaurera och nyskapa våtmarker. Insatserna skedde genom bl.a. LONA, lokala naturvårdsbidrag, och inom formellt skyddade områden. Trots att våtmarksprojekt ofta tar tid att genomföra var resultatet mycket bra. Redan första året anlades sammanlagt 513 ha nya våtmarker och mer än 2 500 ha våtmarker restaurerades. Fem mil diken lades igen och mer än nio kilometer diken byggdes om och gjordes mer naturliga. Som en följd av neddragningarna 2019 avbröts satsningen, även om en del påbörjade insatser ändå kunde färdigställas inom den lägre budgetnivån. Från 2020 återupptas våtmarksarbetet i landskapet igen, men fortfarande i en relativt begränsad omfattning. Naturvårdsverket föreslår att satsningen på att återskapa och nyanlägga våtmarker utvecklas och förstärks med 100 mnkr årligen 2021–2023.

Naturnära jobb

Inom ramen för ett regeringsuppdrag arbetade flera myndigheter under 2018 tillsammans för enklare vägar till jobb, tillvarata den jobbpotential som finns inom de gröna näringarna och samtidigt genomföra viktiga åtgärder för biologisk mångfald och friluftslivet. En stor mängd åtgärder genomfördes, bl.a. inventering och bekämpning av invasiva arter, röjning av vandringsleder och naturvårdsarbete av olika slag, och över 1 600 kvinnor och män deltog i arbetslag i hela landet. Satsningen avslutades i förtid eftersom inga medel anvisats för detta ändamål 2019. I liten skala har satsningen återkommit år 2020. Skogsstyrelsen har fått 8 mnkr som

får användas för kostnader kopplade till anställning av nyanlända och långtidsarbetslösa för enklare arbetsuppgifter inom naturvård och markvård.

Naturvårdsverket anser att det finns stora möjligheter att få viktiga åtgärder för friluftsliv, natur- och kulturmiljö genomförda samtidigt som långtidsarbetslösa och nyanlända får en kortare väg till jobb. Vi föreslår en ny satsning 2021–2023 med särskilda och långsiktiga anslag till Skogsstyrelsen, stöd från Arbetsförmedlingen och att 50 mnkr årligen anslås till Naturvårdsverkets för att nationellt kunna rikta insatser till de länsstyrelser och kommuner i landet där behoven är mest angelägna.

Skötsel av skyddade områden

Under de senaste åren har det formella skyddet av värdefull natur ökat. Under perioden 2017–2019 har 543 nya statliga naturreservat tillkommit med en sammanlagd yta på 216 200 ha. Under 2017–2019 har antalet Natura 2000-områden ökat med fyra områden om sammanlagt 1 883 ha. Dessutom har en ny nationalpark bildats och två nationalparker utvidgats. Genom dessa beslut skyddas värdefull natur från negativ påverkan. Men detta är oftast långt ifrån tillräckligt för att uppnå syftet med skyddet. De skyddade områdena behöver oftast någon form av skötsel och restaureringsinsatser för att värdena för biologisk mångfald och friluftsliv ska kunna bevaras och utvecklas. Många nya skyddade områden kräver också insatser så att de tillgängliggörs på ett attraktivt sätt, så att de lockar besökare och därmed kan bidra till social och ekonomisk hållbarhet.

Naturvårdsverket bedömer att en förstärkning av anslaget för skötsel av skyddade områden är mycket angelägen. Behoven skiljer sig stort inom landet och det är viktigt att fördelningen av anslaget till främst länsstyrelserna sker utifrån nationella prioriteringar och bedömningar.

Anslaget för skötsel av skyddade naturområden har under en lång tid varit starkt underdimensionerat i förhållande till behoven. Utifrån vad som redovisats till regeringen med anledning av regeringsuppdraget om prioriterade åtgärder för Natura 2000 (PAF) bedömer Naturvårdsverket, grovt beräknat, att det behövs ca 800 mnkr årligen för skötsel av naturvärden inom Natura 2000-områden samt 300 mnkr årligen för tillgängliggörande av dessa områden för besökare. Uppskattningsvis är medelsbehovet i de skyddade områden som inte ingår i Natura 2000-nätverket (667 000 ha) lika stor. För åtgärder utanför Natura 2000-områden som behövs för att uppnå gynnsam bevarandestatus för arter och naturtyper inom naturvårdsdirektiven bedöms medelsbehovet ligga på sammanlagt ca 4,7 mdkr årligen, varav anslaget 1:3 bör täcka ca 500 mnkr.

En förstärkning av anslaget bör ske successivt, och därför föreslås en ökning med 400 mnkr 2021, 600 mnkr 2022 och 800 mnkr 2023.

Nationalparksförvaltning och naturum

Det finns en stark trend av ökat besöksstryck inom skyddade naturområden. Enligt Naturvårdsverkets besöksstatistik för Sveriges nationalparker har det skett en ökning från ca 2,4 miljoner besök år 2014 till ca 2,7 miljoner besök år 2018. En liknande trend finns även för landets 33 naturum där antalet besök har ökat från ca

1,5 miljoner 2014 till ca 1,8 miljoner 2018. För att möta det ökade besöksintresset behöver områdena tillgängliggöras för besökare på ett sätt som bevarar både natur- och upplevelsevärden. Det ökade intresset för naturen innebär att nationalparksförvaltningen och naturumverksamheten behöver förstärkas med 50 mnkr resp. 10 mnkr per år. Naturvårdsverket behöver dessutom uppdatera tekniskt föråldrade it-lösningar (SkötselDOS & NaturaNaturtypsKartering) för att förvalta skyddade områden och tillgängliggöra informationen som öppna data, vilket kommer att innebära en engångskostnad om ca 10 mnkr, jämt fördelat 2021–2023.

Statliga leder i fjällen

Statliga leder i fjällen utgör en viktig infrastruktur för turister och naturturismaktörer i området, och är dessutom viktiga för besökarnas säkerhet. Naturvårdsverket har påbörjat arbetet med att komplettera det statliga ledsystemet med sikte på en sammanhängande led genom fjällkedjan, från Gäddede till Treriksröset. Detta sker genom etablering av nya leder i södra delen av Västerbottens län.

Naturvårdsverket har tidigare bedömt att det behövs 115 mnkr för att rusta upp de statliga lederna till ett hållbart skick (Nulägesbeskrivning av det statliga ledsystemet i fjällen, 2014-09-12). Under 2015–2018 har ca 69 mnkr lagts på upprustning av statliga leder. Uppskattningsvis ligger kvarvarande upprustningsbehov på 46 mnkr. Med hänsyn till det starkt ökade besökstrycket och slitaget kan kostnadsbehoven vara underskattade och ytterligare 10–15 mnkr behövas. Ytterligare komplettering av ledsystemet för att skapa en sammanhängande led från Sälen till Treriksröset bedöms inte vara möjliga att åstadkomma förrän efter 2023. Däremot behövs resurser för utredning, inklusive samråd med samebyar och lokala aktörer. Till detta behövs 2 mnkr.

Mot denna bakgrund behöver resurserna öka med ca 20 mnkr per år. För att bibehålla den upprustade standarden till behöver också resurserna för löpande förvaltning av statliga leder öka med 13 mnkr per år till totalt 30 mnkr från 2022.

Fastighetsförvaltning

Naturvårdsverket är en av Sveriges största fastighetsägare och fastighetsinnehavet utökas årligen genom inköp av nya områden som ska skyddas enligt miljöbalken. Med detta följer ökande kostnader och förvaltningsansvar för byggnader och andra anläggningar. I innehavet ingår ett stort antal äldre byggnader och anläggningar med stora underhållsbehov och behov av energieffektiviseringsåtgärder. Till exempel har 82 procent av våra 83 byggnader som har högst nyttjandegrad och besökstryck energiklass F-D. Naturvårdsverket har satt upp målet att samtliga dessa byggnader ska ha minst energiklass C, vilket bedöms kosta 20–40 mnkr.

Naturvårdsverket ansvarar för ett stort antal VA-anläggningar. Av 91 inventerade finner Naturvårdsverket att 13 behöver åtgärdas eller helt bytas ut, till en kostnad av ca 30–50 mnkr. Myndigheten har under de senaste åren även investerat i nya byggnader och anläggningar för att främja friluftslivet, öka tillgängligheten samt för att stödja skötseln av skyddade områden. Vi ser en positiv utveckling i besöksantalet, tex har antal besökare ökat i våra nationalparker med 23 procent under perioden 2012–2018. Detta medför samtidigt ett ökat slitage och behov av under-

håll av våra besöksanläggningar. Vi behöver också utveckla vårt arbete med att klimatanpassa vårt fastighetsbestånd. Under 2020 görs en förstudie för att bedöma vilka åtgärder Naturvårdsverkets bestånd kräver för klimatanpassning. Redan nu ser vi att det krävs ett tätare underhållsintervaller för att säkerställa fastighetsinnehavets funktioner.

Naturvårdsverket bedömer att de årliga kostnaderna för arbete med fastighetsförvaltning och miljöledningsinsatser har ökat med 25 mnkr. Otillräckliga anslag för att underhålla och vårda beståndet långsiktigt riskerar att leda till en fastighetsförvaltning präglad av punktinsatser, med höga kostnader för akuta reparationer, avstängning av anläggningar på grund av säkerhetsrisker m.m.

Invasiva främmande arter

Invasiva främmande arter (IAS) är ett av de största hoten mot biologisk mångfald globalt. I Sverige finns cirka 2 200 främmande arter som spridits med människans hjälp till platser utanför deras naturliga hemvist. En fjärdedel av dessa är åtminstone potentiellt invasiva, det vill säga att de kan etablera och föröka sig i landet och tränga undan inhemska arter. Arterna kan även ha negativa effekter på människors hälsa och kosta samhället stora belopp genom förödande effekter på produktionen inom t.ex. jord- skogs- och vattenbruk. Den ökande globala handeln i kombination med klimatändringar, ökar möjligheten för nya främmande arter att komma in och etablera sig i svensk natur.

Sverige ska enligt EU:s IAS-förordning (1143/2014) hantera de 66 arter som är upptagna på EU:s förteckning, varav minst fjorton idag finns i Sverige. Det pågår ett arbete inom EU att ta upp ytterligare ett 20-tal arter på listan. Samhällskostnaderna för IAS är svårbedömda, men höga. I Sverige har de beräknats till 1,6–5,1 mdkr för 13 arter, troligen är det en underskattning. En skattning för 26 arter inom EU uppgår till 12–20 mdr euro per år, medräknat både bekämpning och förlust av ekosystemtjänster. För alla 66 blir det högre.

Elva av arterna på EU:s förteckning är under spridningsfas i Sverige men de flesta är fortfarande möjliga att bekämpa med en rimlig insats. När arterna är ordentligt etablerade ökar kostnaderna för hantering och bekämpning exponentiellt. Konkreta insatser behöver komma igång omedelbart så att inte problemen ökar under de kommande åren, med risk för stora framtida samhällskostnader som följd. En viktig del är att få information om arternas förekomst. Där har allmänheten en central roll som uppgiftslämnare. Utveckling av digitala lösningar för detta pågår.

Förordningen (2018:1939) om invasiva främmande arter reglerar ansvaret mellan olika aktörer. Länsstyrelserna är ansvariga för utrotnings- och hanteringsåtgärder samt för tillsyn. För att arbetet mot invasiva främmande arter ska vara effektivt behövs samordning, kunskap och lokalt engagemang. Utrotnings- och begränsningsåtgärder är ofta manuella metoder som kräver många arbetstimmar och sysselsätter många människor, vilket gör att bekämpningen med fördel kan kopplas till satsningar som naturnära jobb eller andra sysselsättningsåtgärder.

Genom en lagändring hösten 2018 fick myndigheter tillträde till annans fastighet vid bekämpning av IAS. Dessutom är det förbjudet att hålla och odla invasiva främmande arter av unionsbetydelse, om de inte omfattas av något av förordningens undantag. I och med lagändringen ökar incitamenten för fastighetsägare att agera och samverka med myndigheter för gemensamma insatser som då kan bli mer kostnadseffektiva och ha större utsikt att lyckas, med en permanent utrotning som resultat. Här kan staten göra en viktig insats genom att underlätta för den enskilde genom samordning och kampanjinriktat arbetssätt, med fokus på dialog och samverkan lokalt, vilket också behövs för att utrotning ska bli effektiv.

Naturvårdsverket föreslår en särskild anslagspost för invasiva främmande arter. Det skulle tydliggöra insatsområdet, synliggöra kostnaderna för hantering av invasiva arter och underlätta återrapporteringen till EU. Ökad finansiering är nödvändig för att stärka det samordnade arbetet nationellt och för att kunna fullgöra det statliga ansvaret enligt förordningarna, inte minst som en av de stora markägarna. Vad gäller anslagsnivån föreslås att anslagsposten tillförs 30 mnkr 2021 för att på allvar komma i gång med bekämpningen, och därefter 80 mnkr 2022 och 100 mnkr 2023 när koordineringsarbetet är etablerat och åtgärder kommit i gång. Medlen föreslås att i huvudsak ges som bidrag till länsstyrelser och kommuner som har kännedom om lokala förutsättningar och kontaktnät. Det är viktigt med nationell koordinering och prioritering eftersom situationen varierar stort inom landet. Det är också viktigt med ett effektivt och samordnat metodutvecklings- och informationsarbete samt digitala lösningar som säkerställer lagefterlevnad och effektiva arbetssätt.

Artdata

Naturvårdsverket och SLU har under året haft en dialog om hur arbetet med artinformation ska finansieras. Myndigheterna har tagit fram ett gemensamt förslag som innebär att arbetet ska finansieras av anslaget 1:23 och att regeringen beslutar om följande villkor. Minst 106 mnkr ska användas till den verksamhet som bedrivs vid Artdatabanken. Av beloppet ska minst 70 mnkr användas för verksamhet med anknytning till Svenska Artprojektet, inklusive taxonomisk forskning och inventering av dåligt kända arter, kunskapspridning, information och kommunikation, projektadministration samt för stöd till biologiska samlingar vid svenska museer och institutioner. Minst 23 mnkr ska användas för övrigt arbete med artinformation inklusive rödlistning och hantering av fynddata om arter från allmänheten och ideella föreningar. Data ska oavsett källa tillhandahållas digitalt till kommuner och myndigheter.

För det fall regeringen inte avsätter minst 106 mnkr på anslaget 1:23 föreslår Naturvårdsverket ett villkor under anslaget 1:3 som innebär att myndigheten får ge 10 mnkr i bidrag till SLU för arbete med artinformation.

Grön infrastruktur och kommunikation om biologisk mångfald

Regionala handlingsplaner finns nu framtagna av landets länsstyrelser. Arbetet med grön infrastruktur går nu in i en ny fas där fokus är att implementera grön infrastruktur i viktiga samhällsprocesser och komma igång med genomförande av föreslagna åtgärder i samverkan med olika aktörer. Medvetenhet, kunskap och

engagemang behöver öka på bred front om hur handlingsplanerna för grön infrastruktur kan bidra till att skapa nytta för landskapets olika aktörer, både för stärkt biologisk mångfald, fungerande ekosystem och för tillväxt inom olika näringsgrenar. Genom att se till att åtgärderna genomförs sker en hållbar samhällsutveckling inom en rad olika politikområden såsom ökad sysselsättning, landsbygdsutveckling, ökad turism/naturturism, större möjlighet för friluftsliv och andra ekosystemtjänster. Naturvårdsverket kommer att i det fortsatta arbetet fokusera på att stödja, samordna, kommunicera och vägleda samt verka för att tillgängliggöra befintliga kunskapsunderlag (IT-utveckling o förvaltning). Med anledning av det pågående regeringsuppdraget om pollineringen finns möjligheter att hitta positiva synergieffekter med de kommunikativa insatserna i båda arbetsuppgifterna. Det finns också synergieffekter när det gäller kommunikation om biologisk mångfald i odlingslandskapet.

Mot denna bakgrund föreslår Naturvårdsverket att det 2021 och 2022 avsätts medel för att stärka kommunikationen om betydelsen av biologisk mångfald, och bevarande ur ett landskapsperspektiv samt möjliga åtgärder av olika aktörer. En preliminär bedömning är att det för Naturvårdsverkets del skulle kunna genomföras till en kostnad om ca 10 mnkr per år för nationellt stöd, samordning, kommunikation och tillgängliggörande av framtagna kunskapsunderlag.

Pollinering

Under 2020–2022 samordnar Naturvårdsverket arbetet med att förstärka förutsättningarna för vilda pollinatörer tillsammans med flera andra myndigheter. Insatserna kommer att ske med de medel som tilldelats myndigheten från 2020 och aviseras även 2021–2022. Pollinering är en viktig och pedagogisk ekosystemtjänst som tydligt visar den biologiska mångfaldens betydelse för mänsklig välfärd. Det finns starka kopplingar till arbetet med grön infrastruktur och hur den biologiska mångfalden förutsätter funktionella landskap. Med tanke på den allvarliga globala hotbilden mot den biologiska mångfalden ser Naturvårdsverket stora behov att stärka kommunikationen och kunskapsspridningen kring biologisk mångfald och hur åtgärder kan genomföras av samhällets olika aktörer. Se ovan.

Uppföljning av art- och habitatdirektivet (biogeografisk uppföljning)

Sverige har en skyldighet att följa utvecklingen för de arter och naturtyper som omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv, bl.a. ska populationsstorlek, utbredning, förekomst och trender rapporteras till EU vart sjätte år. För att leva upp till kraven på noggrannhet krävs en omfattande övervakning i ett land av Sveriges storlek och beskaffenhet. Vissa grunddata och information om relativt vanliga företeelser kan fås med tillräcklig kvalitet genom miljöövervakningen, men för de allra flesta arter och naturtyper krävs kompletterande uppföljning. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten följer dessa arter och naturtyper genom den s.k. biogeografiska uppföljningen. Programmet är tänkt att hitta en balans mellan inrapporteringskrav, naturvårdsnytta i Sverige, noggrannhet och kostnad och är nu nästan helt i driftfas. För att genomföra Naturvårdsverkets del av den biogeografiska uppföljningen fullt ut krävs ytterligare resurser om 5 mnkr per år.

Friluftsliv

Arbetet med friluftsliv omfattar en mängd olika aktiviteter som finansieras från anslaget. Fjällsäkerhet är ett av perspektiven i Naturvårdsverkets arbete, där möter vi lokala, regionala och nationella aktörer som jobbar med friluftslivsfrågor och turism. I fjällvärlden är friluftslivsfrågor en stor del av samhället med kopplingar till näringsliv, regional utveckling och hållbar utveckling. Naturvårdsverket samordnar och upprätthåller arbetet inom Fjällsäkerhetsrådet och bidrar till att de lokala Fjällsäkerhetskommittéerna kan upprätthålla en ändamålsenlig verksamhet.

Naturvårdsverket har också uppdrag att ge lavinprognoser vilka tillsammans med lavinutbildningar är grunden i Sveriges lavinförebyggande arbete. Vi är fortfarande i etableringsfasen och behöver utveckla prognoser för nya områden. Vår trendundersökning visar att antalet ovana fjällbesökare ökar både vinter och sommar. Detta medför ökade insatser av fjällräddare och övriga aktiva i fjällområdet där vår utbildning är standard för fjällsäkerhetsarbetet kopplat till laviner. Både fjällsäkerhet och laviner handlar om att förhindra olyckor vilket kräver stora kommunikationsinsatser. Nya grupper av människor använder naturen och att de gör det på ett annat sätt än tidigare generationer. Kunskap om risktagande kommer att vara centralt de kommande åren då bl.a. fjällräddningsinsatserna har ökat markant. Nya sätt att förvalta dessa nya besökare i naturen kommer att kräva en ny strategi och nya förvaltningsåtgärder. Den stora neddragningen inom anslaget visar på behovet av en långsiktig och förutsägbar plattform för arbetet de kommande åren.

Regeringen har dessutom för 2020 anvisat medel till anslaget 13:3 för att förbereda ett Friluftslivets år 2021. Det behövs ytterligare resurser för genomförandet. De regionala friluftssamordnarna kommer att vara nav i arbetet, från 2020 finansieras deras arbete med en egen anslagspost. Naturvårdsverket kommer också att ha en viktig roll i att samordna och följa upp arbetet. Se mer information i avsnitt 3.2.1.

Kostnaderna för arbetet med friluftsliv inkl. utbyggnad av lavinprognoser och stöd i genomförandet av ett Friluftslivets år kommer att öka med ca 5 mnkr.

Vilt- och rovdjursförvaltningen

Det har skett förändringar inom viltförvaltningen som ökar anspråket på anslaget. Större rovdjursstammar, försvårade inventeringsförhållanden med snöfria eller isiga vintrar samt nya inventeringsmetoder, ökad användning av DNA-analyser och kameror vid inventeringarna och avtalet med Svenska Jägareförbundet för att samordna jägarnas deltagande i rovdjursinventeringarna bidrar till detta. Fjällräv ingår från och med 2018 i samma system som rovdjursinventeringarna, vilket kräver ökade bidrag till länsstyrelserna. Ökande viltstammarna innebär också ökade kostnader i synnerhet för skogs- och jordbruk samt rennäring, vilket bidrar till konflikter mellan olika intressen. Stora betande fåglar fortsätter att öka i spåren av förändringar på grund av ett varmare klimat. Detta kommer att kräva ett utökad samarbete internationellt, där AEWA har en nyckelroll. Naturvårdsverket behöver fortsätta arbetet med att skaffa ny kunskap och utveckla verktyg för förvaltning och konfliktdämpning i samband med nyuppkomna flerartssystem.

Rovdjursförvaltningen i Sverige utvecklas successivt till det bättre. Detta är viktigt, inte minst för att vidmakthålla en acceptans för viltförvaltningen. Det finns alltså behov som fordrar att arbetet med rovdjur fortsättningsvis bör vara ett prioriterat område. Ökande rovdjursstammar medför även ett ökat arbete för länsstyrelserna när det gäller att förebygga och begränsa viltskador. Naturvårdsverket avser att se över rovdjursinventeringssystemet inklusive de förutsättningar som gör att kostnaderna har ökat, i syfte att få till stånd en mer kostnadseffektiv övervakning. Sannolikt kommer de förändringar som krävs för att nå dit dock att ta ett antal år att genomföra. Vi föreslår mot denna bakgrund att anslaget öka med 9 mnkr per år för att säkerställa en effektiv viltförvaltning.

Sverige står inför stora utmaningar med anledning av den pågående spridningen av afrikansk svinpest (ASF) i Europa samt påvisandet av hjortdjurssjukdomen CWD i Norge. Ett påvisande av CWD eller ASF skulle kunna få förödande konsekvenser för rennäring, hjortnäring, viltbruket och svinnäringen. Naturvårdsverkets behöver sammanställa befintlig kunskap, genomföra informationskampanjer, riktade forskningssatsningar samt arbeta aktivt med handlings- och beredskapsplaner med hänsyn till viltsjukdomar. För ökande kostnader för hanteringen av dessa viltsjukdomar föreslår Naturvårdsverket en ökning av anslaget med 5 mnkr per år.

FINANSIELLA VILLKOR

Anslagskredit för anslagspost 1 uppgår till 5 000 tkr. Vi föreslår en anslagskredit om 10 000 tkr för 2021–2023. Verksamheten är komplex och berör väldigt många olika delverksamheter och externa aktörer, inklusive samtliga länsstyrelser. Den är också till viss del händelsestyrd. Det förekommer att byggprojekt blir försenade av olika skäl, exempelvis väder. Akutmedel för rovdjur och DNA-provtagning vid rovdjursinventering är andra exempel på händelsestyrda kostnader som ofta kommer sent på året. En anslagskredit är då nödvändig för att täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisade.

Bemyndigandet för anslagsposten uppgår för 2020 till 490 mnkr. Naturvårdsverket föreslår ett motsvarande bemyndigande 2021–2023. Det behövs för att kunna teckna fleråriga avtal avseende förvaltning av värdefulla områden samt samverksavtal mellan statliga myndigheter. Erfarenheterna från våtmarkssatsningen visar att bemyndigandet var för lågt. Med en ny satsning måste bemyndigandet öka.

3.1.4 Anslag 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden

Naturvårdsverket föreslår att anslagsposten 1 inom anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden tilldelas 948 mnkr år 2021 och 918 mnkr per år 2022–2023. Av villkoren föreslås det framgå att

- högst 160 mnkr får användas för bidrag till efterbehandling av mark för bostadsbyggande samt för framtagande av underlag för att genomföra sådana åtgärder enligt förordningen (2004:100) om avhjälpande av föroreningsskador och statligt stöd för sådant avhjälpande, liksom för visst arbete vid länsstyrelserna avseende samma ändamål,

- minst 80 mnkr ska användas till sanering av miljögifter för att minska spridning till havs- och vattenmiljö särskilt för förorenade sediment.

Naturvårdsverket ansluter sig till regeringens bedömning ifråga om anslagspost 8.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat RB 2020	Förslag 2021	Förslag 2022	Förslag 2023
ap. 1 Sanering och efterbehandling av förorenade områden	711 218	948 000	918 000	918 000
ap. 8 Globalt kemikaliearbete	30 000	30 000	30 000	0
Summa	741 218	978 000	948 000	918 000
<i>Skillnad mellan förslag och RB 2020</i>		236 782	206 782	176 782

SKÅLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Det finns stora behov av att komma åt de källor till utsläpp av miljögifter som finns idag. Behovet av saneringsåtgärder är fortsatt stort. Det finns för närvarande ca 1 000 områden som bedöms utgöra mycket stor risk för miljön och människors hälsa. Ytterligare ca 7 000 områden bedöms utgöra stor risk och skulle behöva åtgärdas. Naturvårdsverket delar regeringens bedömning att den nuvarande åtgärdstakten är för låg för att åtgärda förorenade områden så att de inte utgör en risk för kommande generationer (budgetpropositionen 2018). Alla statliga myndigheter måste arbeta effektivt och samarbeta för att nå målen, och saneringstakten måste öka. För att detta ska ske ser Naturvårdsverket tre komponenter som avgörande: ett stabilt och utökat statligt anslag, teknikutveckling samt att den som förorenat också ska ta sin del av ansvaret.

Ett utökat anslag är angeläget för sanering av förorenade sediment i hav och inlandsvatten för att minska spridning till havs- och vattenmiljö, vilket också framhålls i den fördjupade utvärderingen av miljömålen. Regeringen har gett Naturvårdsverket, Sveriges geologiska undersökning, Statens geotekniska institut, Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna i uppdrag att genomföra insatser för att förbättra kunskapen om förorenade sediment i sjöar och kustområden. Uppdraget innefattar bl.a. insatser för att få bättre kunskap om förorenade sedimentområdets utbredning, risken för spridning av miljögifter och olika åtgärdsalternativ. Uppdraget ska bidra till en kostnadseffektiv hantering av förorenade sediment. Myndigheterna får använda anslagsposten för uppdragets genomförande: Regeringen beräknade att avsätta högst totalt 60 mnkr under 2020–2021, och för 2021 återstår ca 30 mnkr. Som en följd av detta uppdrag kan behovet av ytterligare resurser för utredningar och åtgärder av förorenade sediment förväntas öka på sikt.

Ett utökat anslag är också särskilt angeläget med hänsyn till den riskökning som klimatförändringarna innebär då sediment eller markföroreningar riskerar att spridas vid höga vattenflöden efter ras, skred, erosion och översvämningar. Genom att ta hänsyn till klimateffekter kan efterbehandling riktas till områden som är särskilt känsliga för klimatrelaterade risker och därmed minska spridningsrisker för föroreningar. Ett utökat anslag är även angeläget för att kunna möta behov av

bidrag för efterbehandlingar relaterade till PFAS-föreningar och vi ser även att ett flertal äldre gruvområden kommer att bli aktuella för bidrag kommande år.

Naturvårdsverket anförde i budgetunderlaget 2020–2022 att anslagsnivån behöver vara totalt 918 mnkr för att klara beslutade etappmål och lösa miljöproblemet med förorenade områden till nästa generation. Det finns inte skäl att göra en annan bedömning i dag. Därtill kommer 30 mnkr för att slutföra uppdraget om förorenade sediment. Anslagsposten uppgår 2020 till ca 711 mnkr. För 2021 har vi redan tagit beslut om ca 370 mnkr för åtgärder, varav 30 mnkr avser sanering inför bostadsbyggande och 44 mnkr sedimentssanering. Därutöver är Kopparverkstomten ett exempel på en stor sanering med en åtgärds kostnad på 200 mnkr. Andra exempel på större saneringar är Kvarter Phylatterion i Trelleborg (100 mnkr), Enköpings-tvätten (80 mnkr), Nyhamn (ca 80 mnkr), Björtorps träimpregnering (ca 70 mnkr) och Älvängens västra industriområde (ca 100 mnkr).

I syfte att göra mer mark tillgänglig för bostadsbyggande har det tilldelats medel för att inventera, undersöka och åtgärda förorenade områden som behöver saneras och efterbehandlas för att möjliggöra bostadsbyggande. Intresset för bidraget är fortsatt stort. Vi bedömer att anslaget ger mycket god samhällsnytta. Genom att sanera förorenade områden så att de kan bebyggas minskar trycket på bebygga tätortsnära naturområden och områdena bidrar till boendemiljöer med hög kvalitet. Det föreslås ett villkor som innebär att högst 160 mnkr får användas för saneringsåtgärder för bostadsbyggande.

FINANSIELLA VILLKOR

För anslagsposten 1 föreslås en anslagskredit om 5 000 tkr för 2021–2023. Verksamheten är till viss del händelsestyrd. Merparten av anslaget betalas ut till länsstyrelserna tidigt på året eftersom det inte är möjligt att sanera vid tjäle i marken. Det kan under senare del av året uppstå fördyringar av olika skäl, liksom olyckor som kräver akuta åtgärder. En anslagskredit är då nödvändig för att täcka särskilda utgifter som inte var kända så anslaget anvisades.

Bemyndigandet för anslagspost 1 uppgår 2020 till 1 997,5 mnkr. Vi föreslår att nuvarande nivå bibehålls. Flera saneringsprojekt är stora och beräknas pågå under många år och det finns ett stort intresse för saneringsåtgärder för bostadsbyggande. Det föreslår inte heller någon ändring i fråga om slutår, på så sätt underlättas övertagande av fastigheter som blir herrelösa efter konkurs.

3.1.5 Anslag 1:5 Miljöforskning

Naturvårdsverkets föreslår att anslagspost 1 inom anslaget 1:5 Miljöforskning tilldelas 129 mnkr per år 2021–2023.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat RB 2020	Förslag 2021	Förslag 2022	Förslag 2023
ap. 1 Miljöforskning	93 825	129 000	129 000	129 000
Summa		129 000	129 000	129 000
<i>Skillnad mellan förslag och RB 2020</i>		<i>35 175</i>	<i>35 175</i>	<i>35 175</i>

SKÅLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

En stark miljöforskning behövs för att stödja arbetet med att nå de nationella miljömålen, och för att ge verktyg för att hantera de globala klimat- och miljöutmaningarna. Naturvårdsverket finansierar forskning till stöd för vårt och Havs- och vattenmyndighetens arbete.

Myndigheterna har tillsammans tagit fram en arbetsprocess för att säkerställa att miljöforskningsanslaget finansierar forskning som kommer till nytta i miljöarbetet. Ansökningar bedöms både vetenskapligt och med avseende på relevans för miljöarbetet. Naturvårdsverkets miljöforskningsråd stärker hanteringen av anslaget bl.a. genom att bidra till att kvalitetssäkra beredningsprocessen, samt strategisk vägledning. Myndigheterna följer forskningen aktivt under hela projektet, på så sätt säkerställs att resultaten fångas upp och används i myndigheternas arbete. Ett exempel på en forskningssatsning som väckte både vetenskaplig och samhällsrelaterad uppmärksamhet är PRINCE, som handlade om hur konsumtionens miljöeffekter kan beräknas. I och med att vi följer forskningen är det ofta av intresse att titta på helheten i en forskningssatsning, det vill säga se till att den totala nyttan med satsningen blir större än summan av de enskilda forskningsprojekten, till exempel genom att ordna dagar där erfarenheter utbyts mellan forskarna från olika projekt inom en utlysning.

En ansenlig del av utlysningarna handlar om problem som inte naturligt har en tydlig mottagare i den akademiska forskningen. Som exempel kan nämnas kumulativa effekter eller styrmedel, men också innovation för en effektiv ekologiskt hållbar samhällsomställning och analys av stora datamängder. Tillämpad forskning och utveckling inom dessa områden kan ibland ha svårt att hävda sig i konkurrensen hos andra forskningsfinansiärer men just inom dessa områden kan korsbefruktningen mellan olika projekt i en forskningssatsning vara påtaglig. Forskarsamhället har dessutom fått en allt viktigare roll i att bidra med kunskapssammanställningar som svar på mer omedelbara kunskapsbehov i förvaltningen, främst i form av utredningar och analyser av styrmedel och åtgärder i syfte att öka kunskapen om komplexa effekter och om hur de olika dimensionerna av hållbarhet i Agenda 2030 påverkar och samspelar med åtgärdsarbetet för att nå miljömålen.

Naturvårdsverket föreslår att anslaget ökar till 129 mnkr per år 2021–2023. Vi utvecklar skälen för detta nedan. Det noteras att Regeringskansliet i dialog med myndigheten har framfört att det förs diskussioner om att utöka ansvarsområdet till att även omfatta miljöforskning till stöd för Kemikalieinspektionens arbete. För det fall regeringen beslutar om det behöver miljöforskningsanslaget förstärkas ytterligare för att inte tränga undan annan angelägen forskning.

Ett tillräckligt stort anslag för att klara av myndigheternas kunskapsbehov

Att miljöforskningsanslaget ligger på en tillräckligt hög nivå är en förutsättning för att klara Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens kunskapsbehov och möjliggöra synergier med EU:s relevanta forskningsprogram. Naturvårdsverket inventerar tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten regelbundet behoven av

kunskap för att driva miljöarbetet, och bedömer att kunskapsbehoven ökat inom följande områden.

Det finns stora behov av att öka kunskapen kring nya och potentiella miljöproblem, exempelvis kemikalier. Förlust av biologisk mångfald är tillsammans med ett förändrat klimat en av vår tids största samhällsutmaningar. För att vända den negativa utvecklingen med artförlust och vikande populationer, behövs forskning och kunskap, som omfattar både naturvetenskap och samhällsvetenskap - från grundforskning till implementering och ökat engagemang samt medvetandegörande såväl hos aktörer som hos den breda allmänheten. Forskningen om biologisk mångfald behöver inriktas på integrerade, gränsöverskridande och tvärvetenskapliga studier där biologisk mångfalds interaktion med klimat och markanvändning studeras i både terrestra och akvatiska miljöer.

Forskningen avseende styrmedel på miljöområdet behöver öka. Aktuella områden är bl.a. styrmedlens kostnadseffektivitet inom klimat- och luftområdet, vattenområdet, biologisk mångfald, konsumtions- och produktionsmönster för utveckling av cirkulär ekonomi och transportarbete samt behov av justeringar för ökad effektivitet i regelsystem som miljöbalken, PBL och EU-lagstiftningen.

Forskning och innovation krävs för att utveckla och anpassa standardiserade metoder och rutiner till ny teknik. Miljöövervakningen kan exempelvis bli mer kostnadseffektiv och användbar i förvaltningen genom ökad användning av automatiska sensorer, drönare och andra tekniska innovationer. Det kan öka säkerheten i bedömningar, ge högre precision i modellvalideringar och bidra med nya insikter till förmån för miljöarbetet. Utvecklingen går mot mätningar i realtid och med hög tidsupplösning, vilket kan ge nyttor inom bl.a. miljöövervakning och tillsyn.

Resultatet från forskning inom andra sektorer behöver vidareutvecklas så att den även kan ge nytta i miljöarbetet. Forskningen är i många fall datarelaterad och kan handla om informatik eller artificiell intelligens (AI), DNA-analys teknik samt hantering, analys och visualisering av stora datamängder (big data). Tillgången till stora datamängder ökar inom nästa alla samhällssektorer. Inom miljöområdet bidrar datamängder som beslutsunderlag för miljöpolitiken. Komplexiteten i frågorna gör att dataanalys och modeller för olika ändamål ökar i betydelse. Inom miljöövervakning finns många problem som kräver avancerade kunskaper i matematisk statistik och undersökningsmetodik.

Nivån på miljöforskningsanslaget har under de senaste 10 åren legat relativt stilla, vilket med hänsyn till generell kostnadsökning inneburit en minskning. Idag kan vi göra två större forskningssatsningar per år jämfört med tre tidigare. En typisk satsning omfattar tre års forskningsfinansiering, vilket innebär att vi sammanlagt kan ha sex pågående större forskningsprojekt. Miljöforskningsanslaget behöver öka med 25 mkr per år för att möta myndigheternas kunskapsbehov, då skulle antalet större forskningsprojekt kunna öka till totalt nio samtidigt som det finns utrymme för forskningssammanställningar.

Bättre forskningssamarbeten för snabbare nytta

Det behövs ett internationellt samarbete inom forskningen. Deltagande i EU:s forskningssatsningar innebär ofta krav på en medfinansiering. För att kunna delta behöver Naturvårdsverket säkra forskningsmedel för medfinansiering, exempelvis för fortsatta satsningar efter BiodivERSA och BONUS.

Vi behöver även utveckla samarbeten med andra forskningsfinansiärer i Sverige, universitet och högskolor genom exempelvis delfinansiering och utlysning av treåriga forskningstjänster inom angelägna utvecklingsområden. Det är viktigt med ett bra gränssnitt mellan forskare och myndigheter, det vill säga att samverkan sker effektivt. Det här bedöms vara ett sätt att åstadkomma en effektiv samverkan med forskningssamhället och för att forskningsresultaten snabbare ska komma miljöarbetet till nytta. För att göra det möjligt behöver anslaget ökas med ytterligare 10 mnkr per år 2021–2023. Här blir samverkan med samhällets olika intressenter, inklusive näringslivet, viktig för att maximera nyttan av satsningarna och att resultatet ska bidra till en hållbar grön/blå tillväxt.

FINANSIELLA VILLKOR

Vi föreslår en anslagskredit om 5 000 tkr för 2021–2023. Vi anser att det ger bättre möjlighet till planering och utnyttjande av medel.

Bemyndigandet 2020 uppgår till 102 mnkr. Naturvårdsverket föreslår att det ökar till 150 mnkr 2021–2023. Ett bemyndigande som medger åtaganden som sträcker sig några år framåt i tiden är en förutsättning för att lysa ut och bevilja fleråriga forskningsprojekt, samfinansiering av tjänster och en förutsättning för medverkan i EU-gemensamma forskningssatsningar som till exempel ERA-net och BONUS.

3.1.6 Anslag 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö

Naturvårdsverkets föreslår att anslagspost 1 inom anslaget 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljön tilldelas 170 mnkr per år 2021–2023.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat RB 2020	Förslag 2021	Förslag 2022	Förslag 2023
ap. 1 Åtgärder för havs- och vattenmiljön – Avloppsrening – del NV	170 000	170 000	170 000	170 000
Summa		170 000	170 000	170 000
<i>Skillnad mellan förslag och RB 2020</i>		<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Flera studier har visat att läkemedel kan ha negativa effekter i vattenmiljön, bl.a. hormonstörande effekter och risk för bidrag till spridning av antibiotikaresistens. Det finns ett behov av att införa avancerad rening vid avloppsreningsverk för att minska potentiella risker. Det finns teknik för att avlägsna nära på alla läkemedelsrester i avloppsvatten, men det har visat sig att det stora hindret har varit att säkerställa en tillräcklig finansiering.

Anslagsposten har bidragit till att öka takten i arbetet med att minska utsläpp av läkemedelsrester till hav, sjöar och vattendrag. Just nu pågår projekt på olika

platser i landet. Som exempel kan nämnas Simrishamn, som fått medel för avloppsreningsverk i Kivik och St. Olof som inte enbart syftar till ökad reningsgrad utan även till att öka återanvändning av renat avloppsvatten, och detta i en region med akut vattenbrist. Även Gotland har beviljats medel för liknande projekt. En annan fullskaleanläggning som fått bidrag är källsorterande avlopp i ett nytt bostadsområde i Helsingborg. Separation av svartvatten, gråvatten och matavfall innebär effektivare uttag och återanvändning av både avloppsvatten och näringsämnen. En rad förstudier har också beviljats medel. Utöver kunskapsuppbyggnad om avancerad rening i praktiken är dessa projekt centrala för kartläggning av var i Sverige avancerad rening gör mest nytta med avseende på miljöeffekter i recipienten. Det här är viktig kunskap, bl.a. för Sveriges efterlevnad av ramdirektivet för vatten och de gränsvärden som finns för särskilt farliga ämnen, inkl. antibiotika. Genom att minska utsläpp av läkemedelsrester till vattenmiljön bidrar bidraget till de globala miljömålen, generationsmålet, miljö kvalitetsmålen Hav i balans levande kust och skärgård, Giftfri miljö, Levande sjöar och vattendrag, liksom andra mål om folkhälsa, hållbara städer och regional utveckling.

Anslagsposten får även användas till statligt stöd för att minska utsläpp av mikroplaster till vattenmiljö. Dagvatten är en betydande spridningsväg för föroreningar från många olika föroreningskällor av varierande toxicitet. Mikroplast och andra föroreningar i dagvatten kan förorena såväl yt- som grundvattenresurser och ha en negativ påverkan på växt- och djurliv i vattenmiljön. År 2019 beviljades ansökningar motsvarande 38 mnkr för detta ändamål. Åtgärder har vidtagits från norr till söder hos olika typer av verksamheter, kommunala såväl som privata. Investeringsåtgärder har allt eftersom anläggningar färdigställts lett till att mikroplast och andra föroreningar hindrats från att spridas vidare till vattenmiljön, t.ex. genom installation av filter i brunnar. För andra åtgärder, såsom t.ex. vid anläggande av större dammar för rening av dagvatten så kan effekter mätas i anläggningar och i recipienter först på längre sikt. Enligt återkoppling från bidragsmottagare har finansiering varit en förutsättning för att genomföra projekten.

I budgetpropositionen beräknas anslagsposten sänkas 2021–2023. En del av sänkningen avser stöd för att rena från läkemedel. Naturvårdsverket bedömer att det är viktigt att även fortsättningsvis kunna ge stöd för detta. Vi ser att satsningarna börja ge effekt, samtidigt som många aktörer bara är i början av planering och projektering. Vi föreslår därför att satsningen förlängs. Vad gäller nivån på anslaget ansluter vi oss till 2020 års nivå, myndigheten har arbetat upp kapacitet och kompetens samt beredskap hos andra aktörer och kan nu på ett bra sätt hantera ökade medel. Det finns goda förutsättningar för att förlänga satsningen.

FINANSIELLA VILLKOR

Bemyndigandet för 2020 uppgår till 200 mnkr. Naturvårdsverket föreslår att det ökar till 350 mnkr samt att slutåret sätts till 2026. Flera av projekten är stora och beräknas pågå under många år.

3.1.7 Anslag 1:13 Internationellt miljösamarbete

Naturvårdsverkets föreslår att anslagspost 1 inom anslaget 1:13 Internationellt miljösamarbete tilldelas 50 mnkr per år 2021–2023.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat RB 2020	Förslag 2021	Förslag 2022	Förslag 2023
ap. 1 Bilateralt samarbete	29 400	50 000	50 000	50 000
Summa	29 400	50 000	50 000	50 000
<i>Skillnad mellan förslag och RB 2020</i>		<i>20 600</i>	<i>20 600</i>	<i>20 600</i>

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Sverige ska gå före på klimat- och miljöområdet och bli världens första fossilfria välfärdsland, bl.a. i syfte att inspirera andra länder att höja sina miljö- och klimatambitioner. För att lyckas med detta krävs att vi för en kontinuerlig dialog med vår omvärld. Redan idag vänds världens blickar mot Sverige och de svenska myndigheternas systematiska miljö- och klimatarbete men vi har svårt att leva upp till efterfrågan om samarbeten. Den fördjupade utvärderingen av miljömålen från 2019 visar även på vikten av en ambitiös internationell samverkan för att Sveriges miljömål ska kunna nås.

I takt med ökat välstånd, ökad konsumtion och produktion i många befolkningsrika länder runt om i världen finns även en uppenbar risk för ökade utsläpp och ytterligare utmaningar för det globala miljö- och klimatarbetet. Många länder behöver utveckla nya effektiva styrmedel, stärka miljöförvaltningarnas kapacitet och genomföra storskaliga reformer för att kunna hantera befintliga och kommande miljö- och klimatutmaningar. Svenska myndigheter har efterfrågad kompetens och relevanta erfarenheter att dela med sig av i syfte att påskynda den globala omställningen till ett hållbart samhälle. Anslaget om internationellt miljösamarbete möjliggör denna viktiga dialog.

För att nå resultat genom bilaterala internationella samarbeten behövs långsiktiga insatser eftersom samarbetena baseras på långvariga processer och förtroenden. Anslaget prioriterar samarbeten med de stora ekonomierna Brasilien, Ryssland, Indien, Indonesien, Kina och Sydafrika eftersom de har omfattande tillverkningsindustrier som levererar produkter till såväl inhemsk som global marknad. Dessa länder har stor påverkan på den globala resursanvändningen och miljöprestandan och är därför viktiga aktörer för globalt miljö- och klimatsamarbete.

Med ett ökat anslag kommer vi bl.a. kunna intensifiera styrmedelsdialogen med Kina, Ryssland och USA om utvecklingen av deras system för handel med utsläppsrätter för att på ett kostnadseffektivt sätt minska utsläppen av växthusgaser. Vi kan också lägga mer fokus på avfallsförebyggande insatser och hållbar avfallshantering i de globalt sett mest relevanta länderna för att till exempel minska den marina nedskräpningen. Insatserna bidrar även till genomförandet av Sveriges miljömål och de globala hållbarhetsmålen och Agenda 2030. Myndighetssamarbetet stödjer även indirekt den svenska exportstrategin. Detta stöd kan ta sin

utgångspunkt i kapacitetsutveckling kring till exempel. lagstiftning, vilket leder till efterfrågan av ny teknik från industrier i genomförandefasen.

Om anslaget inte förstärks behöver vi fortsatt vara mer restriktiva vad gäller våra internationella ambitioner. Sannolikheten minskar för att vi ska få större utväxling på svenskt miljö- och klimatarbete genom höjda miljö- och klimatambitioner och förbättrad prestanda globalt.

FINANSIELLA VILLKOR

Anslagskrediten för anslagspost 1 uppgår 2020 till 810 tkr. Vi föreslår en ökad anslagskredit till 2 mnkr 2021–2023. Det ger bättre möjlighet till planering och utnyttjande av de medel vi har till vårt förfogande.

Bemyndigandet för anslagsposten uppgår till 4 mnkr. Naturvårdsverket föreslår ett motsvarande bemyndigande 2021–2023. Bemyndigandet är en förutsättning för framgångsrika förhandlingar med samarbetsländerna, framför allt då förhandlingar även sker i slutet av året. Alltför kortsiktiga insatser riskerar dessutom att bli mindre attraktiva och därför uppnå svagare resultat.

3.1.8 Anslag 1:14 Skydd av värdefull natur

Naturvårdsverket föreslår att anslagspost 1 inom anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur tilldelas 1 633 mnkr per år 2021–2023.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat	Förslag	Förslag	Förslag
	RB 2020	2021	2022	2023
ap. 1 Skydd av värdefull natur – till NV	870 700	1 633 000	1 633 000	1 633 000
Summa		1 633 000	1 633 000	1 633 000
<i>Skillnad mellan förslag och RB 2020</i>		<i>762 300</i>	<i>762 300</i>	<i>762 300</i>

SKÅLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Omfattande insatser behövs för att skydda värdefulla naturområden och för att öka takten i arbetet med att nå flera av miljö kvalitetsmålen. Naturvårdsverket bedömer att behovet av skydd är fortsatt stort och nödvändigt för att motverka det starka trycket på den biologiska mångfalden och för att leva upp till svenska åtaganden både gentemot EU-direktiv och konventionen om biologisk mångfald, CBD.

Långsiktigt formellt skydd är också viktiga fundament i Sveriges bidrag till att uppfylla de globala målen 14 och 15 inom Agenda 2030.

Naturvårdsverket anser att det allmänna intresset av att bevara värdefulla skogar behöver säkerställas genom förstärkta medel för formellt skydd av sådana skogar. Redan med befintliga mål och kända områden med ersättningsbehov förväntas staten lämna ekonomisk kompensation för fler områden och större arealer än vad det finns medel för. I nuvarande etappmål ingår att skogar med höga naturvärden ska skyddas från avverkning, men förlusten är fortsatt betydligt större än den areal som skyddas årligen. Under rådande förutsättningar kommer en stor majoritet av befintliga värdefulla skogar utanför avsatta områden att vara avverkade före 2030.

Arealmålet kring formellt skydd av värdefull skog kommer inte att nås till 2020, men troligen 2021. När det gäller etappmålet om skydd av bl.a. landområden i linje med Aichimål 11 saknas emellertid betydande insatser för att nå målet krav på representativitet, skydd och vårmarker m.m. Naturvårdsverket anser att mer skog behöver skyddas även efter 2021. Ytterligare ca 90 000 ha produktiv skog inom oskyddade värdefulla skogar nedanför gränsen för fjällnära skog bör prioriteras för formellt skydd 2021-2023. För att det ska nås behöver anslaget för skydd av värdefull natur återställas till 2018 års nivå. Anslaget storlek står i direkt proportion till hur mycket värdefull natur som kan skyddas långsiktigt och därmed till den ersättning som kan lämnas till berörda markägare runt om i landet. Anslaget nära nog halverades 2019, men förstärktes redan samma år genom nya budgetbeslut. Anslaget 2020 är en sänkning med ca 100 mnkr jämfört med den sammanlagda budgeten för 2019. Det får stora konsekvenser för möjligheterna att skydda värdefull natur och att ersätta markägare i samband med avtal inför formellt skydd. Eftersom formellt skydd i normalfallet är en flerårig process betyder snabba sänkningar att markägare med särskilt värdefull natur där uppgörelser håller på att genomföras kan få vänta länge på ersättning. Det skapar en osäkerhet för markägarna som hamnar i en situation där de varken kan bruka eller avsätta sin skog till naturvård och få ersättning. De senaste åren har vi gjort 500–600 enskilda uppgörelser med markägare per år.

Ett komplement är att genomföra ett nytt ersättningsmarksprojekt. Detta efterfrågas av många skogsägare. Ersättningsmark kan kompensera både stora och små skogsägare som värnar om fortsatt mark att bruka. Markbyten kan med nuvarande anslagsnivå möjliggöra att vi når befintligt etappmål. Vi har även sett att det är ett effektivt arbetssätt och kan öka genomförandetakten. Arealbehovet bedöms till 200 000 ha produktiv skog, men skulle kunna öka eller minska med ca 30 000 ha, beroende på bytesmarkernas virkesförråd och belägenhet i landet. Våra omkostnader för genomförande av ett ersättningsmarksprojekt bedöms till 35 mnkr per år, och det inkluderar värdering, analyser, administration, lantmäteriförrättningar. Ett bytesmarkspaket skulle kunna förberedas under 2021 och genomföras under 2022 och 2023. I fördjupad utvärdering av miljö kvalitetsmålen 2019 framhålls att staten ska gå före när det gäller bevarandet av värdefulla skogar. Naturvårdsverket föreslår därför att en ny och samordnad inventering av särskilt värdefulla skogar genomförs på statligt ägd mark med början 2021.

Fjällområdets ekologiska funktion och stora sammanhängande oexploaterade naturmiljöer riskerar att på sikt kraftigt försämras genom olika anspråk på exploatering inklusive skogsbruk. Det framgår av myndighetens regeringsuppdrag om strategi för miljö kvalitetsmålet Storslagen fjällmiljö. Naturvårdsverket bedömer att behovet av insatser för områdesskydd ovan gränsen för fjällnära skog utanför statens marker de kommande 3–5 åren omfattar ca 20 000–30 000 ha skogsmark och bl.a. berör ett antal relativt stora objekt med privata markägare eller allmänningsskogar. En anslagshöjning är också motiverad av behovet av att hantera situationer i samband med nekade avverkningstillstånd i fjällnära skog och formellt skydd som naturreservat med full ersättning bedöms vara en ändamåls-

enlig lösning för såväl markägaren som staten. Kostnaderna för skydd av fjällnära skog kan uppskattas till 150 mnkr per år under budgetåren 2021–2023.

Regeringen har i början av 2020 gett uppdrag till flera myndigheter att göra en översyn av riksintressen med målsättningen att antal och sammantagen areal kraftigt minskar. För Naturvårdsverkets del handlar uppdraget om riksintressen för friluftsliv och naturvård. För den faktiska bedömningen avseende de enskilda områdena i landet är länsstyrelsernas insatser viktiga och genomförandet kommer att kräva tillfälliga resursförstärkningar om det ska kunna ske med god kvalitet.

Vi ser dessutom ett behov av att vidta åtgärder för att bevara en bra grönstruktur med bostadsnära natur i samband med det omfattande bostadsbyggande som kommer att ske de närmaste åren. Sedan 2001 har det funnits program för skydd av tätortsnära natur med höga värden för friluftsliv och naturvård i de tre storstadsregionerna. Länsstyrelserna i de tre berörda länen har i samverkan med kommuner och med stöd av Naturvårdsverket verkat för varaktigt skydd och god förvaltning av tätortsnära natur. Arbetet har varit framgångsrikt och är aktuellt i många fler stora och mellanstora tätorter i landet som ett sätt att bevara en bra grönstruktur med bostadsnära natur i samband med det omfattande bostadsbyggande som kommer att ske de närmaste åren. De stora behoven av att långsiktigt säkerställa större arealer bebyggelsenära natur har tydligt framkommit i Naturvårdsverkets uppföljning av de friluftspolitiska målen. Naturvårdsverket föreslår mot denna bakgrund att program för tätortsnära natur upprättas och genomförs i samtliga län med stora och mellanstora tätorter och att anslaget tillförs medel för detta ändamål. Kostnaderna för detta beräknas till 30 mnkr per år.

FINANSIELLA VILLKOR

Anslagskrediten uppgår 2020 till 5 000 tkr. Vi föreslår en ökning till 10 000 tkr 2021–2023. Verksamheten är omfattande och berör många externa aktörer, såsom underleverantörer, privatpersoner och företag samt det offentliga som markägare. Det finns osäkerhetsmoment, bl.a. vid markaffärer med privatpersoner och leverantörsfakturer sent på åren. En anslagskredit är då viktig för att täcka särskilda utgifter som inte gick att bedöma då anslaget anvisades.

Bemyndigandet uppgår 2020 till 42 mnkr. Vi föreslår en motsvarande nivå 2021–2023. Bemyndigandet behövs för att fleråriga avtal som avser skydd av värdefulla områden, exempelvis genom naturvårdsavtal, ska kunna tecknas och för att förhandsbesked om statsbidrag till områdesskydd ska kunna ges.

3.1.9 Anslag 1:16 Klimatinvesteringar

Naturvårdsverket föreslår att anslagspost 1 inom anslaget 1:16 Klimatinvesteringar tilldelas 3 000 mnkr 2021 och 3 100 mnkr per år 2022–2023, samt att anslagspost 6 tilldelas 45 mnkr per år 2021–2023.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat	Förslag	Förslag	Förslag
	RB 2020	2021	2022	2023
ap. 1 Stöd till klimatinvesteringar	1 886 000	3 000 000	3 100 000	3 100 000
ap. 6 Administration – del till NV	40 000	45 000	45 000	45 000
Summa	1 926 000	3 045 000	3 145 000	3 145 000
<i>Skillnad mellan förslag och RB 2020</i>		<i>1 119 000</i>	<i>1 219 000</i>	<i>1 219 000</i>

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

I den fördjupade utvärderingen 2019 konstateras att klimat är ett av de områden som behöver prioriteras i miljöpolitiken de kommande åren. Det krävs en snabb omställning av samhället, det gäller såväl våra konsumtionsmönster, produktionsprocesser som transporter. Utsläppen i Sverige behöver minska betydligt snabbare än vad som sker för närvarande om vi ska klara uppsatta mål. Ett bärande skäl är att det inom många områden är betydligt billigare att använda fossila bränslen än förnybara. Detta försvårar klimatomställningen och ställer krav på fortsatta åtgärder för att underlätta investeringar i fossilfria bränslen och fossilfri teknik.

Anslaget 1:16 finansierar stöd till klimatinvesteringar på lokal och regional nivå samt till installation av laddinfrastruktur för elfordon. Arbetet har gett resultat. Under 2015–2019 har vi bl.a. gett stöd till 35 000 laddpunkter, ökad produktionen av biogas med 30 procent, och totalt har ca 3 200 åtgärder fått stöd. Vi har betalat ut 4,7 mdkr, och tillsammans med annan finansiering är den totala klimatinvesteringen ca 10 mdkr. Att 70 procent av anslaget gått till företag visar på både investeringsvilja och behovet av omställning. På sikt kommer omställningen att bidra till mer konkurrenskraftiga företag.

Regeringen pekar i klimathandlingsplanen på behovet av innovativa lösningar för att uppnå uppsatta klimatmål (prop. 2019/20:65 s. 67). Där framgår att bristande tillgång till riskvilligt kapital ibland kan hämma möjligheten att ta en innovation vidare till kommersialisering. Här kan finansiering med ett investeringsstöd utgöra en viktig komponent för att stödja innovation. Vi ser en möjlighet att öppna upp för mer innovativa åtgärder inom investeringsstödet, där vi även tar hänsyn till dynamiska effekter på samhällsnivå. Vi kommer inte att nå klimatmålen med enbart konventionell teknik, det behövs även tekniksprång via innovation. Det finns t.ex. ett ökat intresse för satsningar på vätgas, både inom transportsektorn och för industriella ändamål. I biogasmarknadsutredningen (SOU 2019:63) föreslås även olika typer av finansiering för att ge stöd till produktion av biogas.

Vi ser att det skapas en konkurrens på utbudssidan genom att klimatnyttan vägs mot investeringskostnad inom hittillsvarande investeringsstöd, vilket är positivt och leder till en tydlig prispress som sänker kostnaderna för efterföljande aktörer. Vi kommer utveckla detta i åiterrapporteringen för Klimatklivet den 15 april 2020.

Det finns skäl att öka anslagsnivån

Naturvårdsverket bedömer att det finns skäl att öka ambitionsnivån på klimatområdet genom att förstärka anslaget. Samtidigt understryks behovet av kontinuitet och långsiktighet för att säkerställa effektivitet och hushållning med statens medel,

det är lika viktigt att ge tydliga signaler till marknaden för att företagen ska kunna fatta beslut om investeringar.

Vad gäller föreslagen anslagsnivå konstateras följande. Under 2019 hanterade vi ett investeringsstöd om ca 1,47 mdkr. Tillsammans med beslut från ingångna åtaganden från tidigare år har vi omkring 1,6 mdkr i ingångna åtaganden under 2020. Av dessa betalas ca 950 mnkr ut under 2020. Med ett anslag på knappt 2 mdkr har vi därmed 1 mdkr som kan betalas ut till nya åtgärder under 2020. Med ett föreslaget anslag på 3 mdkr har vi ett utrymme för nya åtaganden på upp mot 2 mdkr per år. Intresset för att söka stöd inom hittillsvarande investeringsprogram har varit stort och intresset har ökat under perioden 2015–2019.

Under 2019 uppgick sökt stöd till ca 5,4 mdkr, varav produktion av biogas avsåg 925 mnkr, tankstationer 480 mnkr, energikonvertering 1,11 mdkr, infrastruktur 357 mnkr, laddinfrastruktur 128 mnkr och transport 718 mnkr. Nivåerna ger en indikation om behovet, samtidigt som vi ser ökade behov inom några områden.

Ökat behov av investeringsstöd inom vissa områden

En del av investeringsbehovet gäller ny teknik som krävs för att nå klimatmålen. Den osäkerhet, de risker och ofta högre initiala kostnader som är förknippade med ny teknik gör att marknaden behöver statliga insatser i form av riskdelning och finansiering för att investera i de fossilfria lösningarna. Intresset är stort inom många områden och kommer från ett stort antal aktörer. Några sådana exempel är produktion av flytande biodrivmedel, biogas och tankstationer för flytande biogas.

Genom utbyggnad av biogas och produktion av andra biobränslen stärker vi jord- och skogsnäringens möjligheter att bidra till såväl en omställning av egen energi-användning, som produktion av biobränslen i Sverige och högre grad av självförsörjning. Genom omställningen kan näringens intäkter öka, vilket bidrar till att öka konkurrenskraften. Inom lantbruket finns många fossila strukturer kvar trots att förutsättningarna är goda för en omställning. En stor del av åtgärderna inom stödet har avsett konvertering av befintliga torkanläggningar för spannmål samt uppvärmning av djurstallar. Lantbruk är ett område som har svaga styrmedel genom lägre skatter samtidigt som det är en priskänslig bransch. En av förändringarna som genomförts i förordningen är just att peka ut lantbruket med kringliggande näringar som ett prioriterat område för stöd. Att fokusera investeringsstöd till åtgärder med svaga styrmedel är ett av de förslag som Riksrevisionen föreslagit i sin utvärdering.

Behov av investeringsstöd är också särskilt tydligt inom befintlig industri. Vi ser att äldre fossilberoende strukturer lever kvar, trots att de träffas av flera styrmedel inom ramen för klimatpolitiken. I många företag är investeringsbehovet stort, men klimatutsläppen prioriteras lågt eftersom de förknippas med såväl politiska risker som höga kostnader och osäkerheter kring ny, fossilfri teknik. Bara inom värme-krävande processer inom industrin finns stora mängder energi som produceras med fossila bränslen.

Det finns mycket stort investeringsbehov i fossilfria lösningar inom transportsektorn, där satsningar är angelägna för att nå klimatmålen också på lite kortare sikt.

Från 2021 inleds en ny programperiod för EU:s strukturfonder där 30 procent av medlen ska användas för att uppnå klimatmålen. Kravet på medfinansiering ökar från nuvarande 50 procent till 60 procent. Vi bör verka för att strukturfondsmedlen kan växlas upp med nationella medel. En högre medfinansieringsgrad ökar också behovet av nationella medel. Vi avser därför under 2020 fortsätta att inom den etablerade myndighetssamverkan hitta former för hur vi kan komplettera strukturfonderna med nationella medel för klimatinvesteringar. Rätt utformat bedöms anslaget kunna skapa förutsättningar för att växla upp medel från EU:s strukturfonder och EU:s LIFE-program. Härigenom förbättrar vi möjligheterna att nå Sveriges miljömål samtidigt som vi ökar konkurrenskraften för svensk industri i en värld som ställer om i enlighet med Parisavtalet.

Pågående och genomförda effektiviseringar

Naturvårdsverket arbetar med att utveckla och effektivisera stödet. Under 2019 har vi hanterat flera av synpunkterna från Riksrevisionen och samtidigt genomfört ett internt utvecklingsarbete. Vi har även bidragit med underlag till den uppdaterade förordningen som trädde i kraft den 15 juli. Under 2019 har också stödet laddabilen tillkommit. Stödet till laddstationer för boende och anställda har flyttats ut till en egen förordning vilket har medfört att ansökningsprocessen för dessa ansökningar har förenklats kraftigt och sänkt vår egen administrationskostnad.

Administration

För att hantera ett investeringsstöd i föreslagen omfattning krävs administrativa resurser både hos Naturvårdsverket, länsstyrelsen och andra särskilt utpekade myndigheter. Naturvårdsverkets kostnader för administration beräknas uppgå till 45 mnkr 2021 per år. Vi avser att leverera en effektivare hantering som medger att vi kan hantera anslaget till en lägre kostnad för administrationen. Med de pågående projekten inom anslaget krävs en omfattande kontroll och uppföljning som kräver resurser. Med ett så stort anslag följer även omfattande redovisning och rapportering enligt EU:s statsstödsregler.

Det är viktigt att länsstyrelserna kan avsätta de resurser som krävs. Det krävs kunskap om vilka åtgärder som är särskilt angelägna i regionen, och att berörda aktörer får den vägledning som behövs. I uppföljning av genomförda åtgärder utgör också länsstyrelsen en viktig kontrollfunktion. Länsstyrelserna kostnader beräknas uppgå till 30 mnkr per år.

FINANSIELLA VILLKOR

Bemyndigandet uppgår 2020 till 2 100 mnkr. För 2021 föreslås ett bemyndigande på 6 800 mnkr och att slutåret sätts till 2024. Av förordningen (2015:517) om stöd till lokala klimatinvesteringar framgår dels att stöd inte får ges till en åtgärd som har påbörjats innan beslut, dels att högst 75 procent av beloppet får betalas ut innan en åtgärd har slutförts. I fråga om utbetalningstakten gäller enligt 12 § anslagsförordningen att utbetalning av bidrag ska ske i nära anslutning till att bidraget ska användas av stödmottagaren. Det innebär att vi måste dela upp betalningarna. Många klimatinvesteringar avser stora åtgärder och kan ta flera år att genomföra, där huvuddelen av utgifterna ligger i den senare delen av projektet. Det är då avgö-

rande att bemyndiganderamen är tillräckligt stor för att myndigheten ska kunna bevilja framtida bidrag i tillräcklig omfattning. Med ett för lågt bemyndigande kan vi inte bevilja medel till klimatinvesteringar som kostar mycket långt fram i tiden. Förslaget har baserats på en uppskattning utifrån föreslagen anslagsnivå och kunskap om att ca 60 procent av projekten avser stora åtgärder med sökt stöd över 1 mnkr, och merparten av dessa behöver mer än 1 års genomförande tid.

Anslagssparandet uppgår 2020 till ”allt”. Vi föreslår att det ska finnas ett anslagssparande även i fortsättningen. När det kommer till investeringsstöd i likhet med Klimatklivet är det viktigt med långsiktighet, en stabil volym och förutsägbarhet. Marknaden behöver tydliga signaler för att fatta beslut om kostsamma investeringar. Det ligger i stödets natur att det alltid kommer att finnas risk för att projekt inte fullföljs. Det är då bättre att det finns möjligheter att spara anslag som inte förbrukas för att säkerställa kontinuitet.

3.2 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

3.2.1 Anslag 13:3 Stöd till friluftorganisationer

Naturvårdsverket föreslår att anslagsposten 10 inom anslaget 13:3 Stöd till friluftorganisationer tilldelas 100 mnkr per år 2021–2023. Av beloppet föreslås att 30 mnkr ska användas för en särskild satsning på ett ”Friluftslivets år” 2021.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat RB 2020	Förslag 2021	Förslag 2022	Förslag 2023
ap. 10 Stöd till friluftorganisationer	50 785	100 000	100 000	100 000
Summa		100 000	100 000	100 000
<i>Skillnad mellan förslag och RB 2020</i>		<i>49 215</i>	<i>49 215</i>	<i>49 215</i>

SKÅLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Det är bl.a. genom att människor utövar friluftsliv som kunskap och intresse för naturvård, kulturmiljöer och folkhälsa upprätthålls och utvecklas, vilket också bidrar direkt och indirekt till miljömålen. Friluftslivet har också visat sig ha stor påverkan på sysselsättningen. I studien Friluftslivets ekonomiska värden. (P. Fredman m.fl.) uppskattas att det svenska friluftslivet omsätter 100 mdkr per år och skapar sysselsättning för 75 000 årsarbeten.

I slutet på 2019 lämnade Naturvårdsverket in en utvärdering av Friluftslivsmålen till regeringen. Av utvärderingen framgår att tre av målen bedöms ha positiv utvecklingsriktning, ett mål negativ och övriga neutral eller oklar. Trots många viktiga insatser på lokal, regional och nationell nivå så är det fortfarande långt kvar till en positiv bedömning av utvecklingsinriktningen för friluftslivsmålen i sin helhet. Ofta handlar det om brist på kunskapsunderlag,

Den ideella föreningen Svenskt Friluftsliv fördelar medel enligt förordningen (2010:208) om statsbidrag till friluftorganisationer. Syftet med bidraget är att stödja att människor organiserar sig för vistelse i naturen och utövande av friluft-

sliv med allemansrätten som grund samt att ge alla människor möjlighet att genom friluftsliv få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om naturen och miljön. Regeringen har tidigare bedömt att bidraget väl uppfyller sina syften, att bidragsverksamheten når stora grupper av människor som får möjlighet till ett upplevelserikt friluftsliv och att anslaget ger goda samhällseffekter. Anslagsökningen 2016 har resulterat i stora satsningar på verksamheter med fokus på barn och unga, hälsoaspekter, mångfald och integration.

Friluftslivet är viktigt för folkhälsan. I en under 2018 publicerad artikel i British Medical Journal Open Sports & Exercise Medicine, beräknades de samhällsekonomiska kostnaderna av otillräcklig fysisk aktivitet i Sverige uppgå till ca 4,5 mdkr kronor per år. Det finns behov av att öka insatserna för att stärka friluftslivet. Fysisk inaktivitet medför stora negativa konsekvenser för den enskilde och samhället. Många barn och unga får inte idag tillgång till rörelse i skolan. Vi ser att våra livsmönster mer och mer rör sig bort ifrån fysisk aktivitet och friluftsliv samt att fler insatser behöver göras för att möta den stora utmaningen inom folkhälsan. Arbetet att motverka den fysiska inaktiviteten kommer genom friluftsliv att kräva mer resurser under kommande år. Om fler barn, ungdomar och vuxna skulle delta i friluftslivsaktiviteter skulle samhället spara mycket i hälso- och sjukvårdskostnader och ge många en ökad livskvalitet.

Vi bedömer att den föreslagna anslagsökningen skulle göra det möjligt för ytterligare 100 000 barn och ungdomar att få tillgång till friluftslivsaktiviteter utan krav på motprestation. Friluftslivsorganisationerna skulle i större utsträckning kunna möta de behov av friluftslivsundervisning som grund- och gymnasieskolorna efterfrågar. Vidare kommer ytterligare framgångsrika mångfalds- och integrationsinsatser att kunna genomföras.

För 2020 har regeringen avsatt 3 mnkr för att förbereda för Friluftslivets år 2021, en särskild satsning för att lyfta fram friluftslivet. Genomförandet föreslås ske 2021 och genomföras i samverkan med föreningar, kommuner och länsstyrelserna. Svenskt Friluftslivs kostnader för genomförandet beräknas uppgå till 30 mnkr 2021, och Naturvårdsverket föreslår att det finansieras med medel från detta anslag. Det bör framgå av villkoren för anslagsposten.

FINANSIELLA VILLKOR

Anslagskrediterna uppgår 2020 till 1 523 tkr. Vi föreslår en motsvarande anslagskredit under 2021–2023 eftersom det ger bättre möjlighet till planering och utnyttjande av de medel vi har till vårt förfogande.

3.3 Utgiftsområde 21 Energi

3.3.1 Anslag 1:5 Laddinfrastruktur längs större vägar

Naturvårdsverket föreslår att anslagsposten 1 inom anslaget 1:5 Laddinfrastruktur längs större vägar ligger kvar på 2020 års nivå under 2021–2023.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat RB 2020	Förslag 2021	Förslag 2022	Förslag 2023
ap. 1 Laddinfra större väg – del till NV	500	500	500	500
Summa		500	500	500
<i>Skillnad mellan förslag och RB 2020</i>		<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>

SKÅLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Riksdagen har beslutat om ett nytt anslag för stöd till laddinfrastruktur längs större vägar. Naturvårdsverket föreslår i nuläget ingen ändring 2021–2023. Beloppet bedöms vara tillräckligt för att finansiera samordning med Klimatklivet.

3.4 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

3.4.1 Anslag 1:7 Ersättning för viltskador m.m.

Naturvårdsverket föreslår att anslagsposten 1 inom anslaget 1:7 Ersättning för viltskador sänks till 27 mnkr per år 2021–2023. Resterande belopp om 5,778 mnkr föreslås föras över till anslaget 1:3 inom utgiftsområde 20 för att finansiera arbete med att förebygga skador inom rennäringen på grund av rovdjur, särskilt genetiskt viktiga vargar.

Det föreslår dessutom ett villkor om att anslagsposten får användas för kostnader för it-stöd.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat RB 2020	Förslag 2021	Förslag 2022	Förslag 2023
ap. 1 Bidrag för att förebygga skador på annat än renar och fiske samt ersätta inträffade sådana skador	32 778	27 000	27 000	27 000
Summa		27 000	27 000	27 000
<i>Skillnad mellan förslag och RB 2020</i>		<i>-5 778</i>	<i>-5 778</i>	<i>-5 778</i>

SKÅLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Naturvårdsverket bedömer att anslagsnivån kan sänkas med ca 5,8 mnkr 2021–2023. Viltskador kan fluktuera från år till år. De senaste åren har anslagsposten inte använts fullt ut, ca 10 mnkr har funnits kvar vid årsslutet. Det innebär inte att det är säkert att det kommer att bli så kommande år. Samtidigt ser vi en möjlighet att i viss utsträckning prioritera om vad medlen kan användas till.

Regeringen har beslutat om en förordning som innebär att ersättning även kan betalas ut för vissa andra kostnader som omfattas av reglerna om "de minimis" (förordning, 2017:1254, om statligt stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn för viltskador och förebyggande av viltskador). Det förväntas leda till ökade utbetalningar från anslaget. Av betydelse har vidare att mängden stora fåglar sannolikt fortsätter att öka.

Vi ser också att ett successivt ökat antal rovdjur och större spridning ökar behovet av förebyggande åtgärder och risken för skador. Anslaget 1:7 hanterar rovdjurens

skador på t. ex. får och hundar. När det gäller förebyggande av skador inom rennäringen hanteras det av Sametinget enligt 3 § viltskadeförordningen (2001:724). Sametinget kan använda anslaget 1:22 inom samma utgiftsområde för ändamålet, men bedömer att det inte finns tillräckligt med medel på det anslaget för att kunna betala ut ersättning för förebyggande av rovdjursskador till samebyarna. Med hänsyn till att anslaget 1:7 inte använts fullt ut de senaste åren föreslår Naturvårdsverket att ca 6 mnkr förs över till anslaget 1:3 inom utgiftsområde 20. På så sätt kan Naturvårdsverket vid behov ge bidrag till Sametinget för att ersätta samebyarna för förebyggande åtgärder på grund av rovdjur. Särskilt vargar kan orsaka stora kostnader för samebyarna, som kan behöva hägna in och utfodra renar för att undvika skador samtidigt som vargarna vandrar igenom renskötselområdet eller flyttas. Genetiskt viktiga vargar behövs för att vargstammen ska upprätthålla gynnsam bevarandestatus. Både Sametinget och Naturvårdsverket är positiva till att lösa behovet av medel för förebyggande åtgärder på detta sätt. Om regeringen delar vår bedömning behövs ett villkor under anslaget 1:3 som gör det möjligt för myndigheten att ge Sametinget ett bidrag för detta ändamål.

För att kunna effektivisera hanteringen av förebyggande och ersättning av viltskador behöver det byggas upp ett it-stöd som registrerar skador och åtgärder. Det bedöms vara lämpligt att arbetet finansieras av anslaget i den mån det finns medel.

4. Avgiftsbelagd verksamhet

4.1 Redogörelse för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras

Vi beräknar följande intäkter och kostnader i den avgiftsfinansierade verksamheten budgetåren 2021–2023.

Intäkter per verksamhet	År -1 Utfall	År 0 Prognos	År 1 Beräkn.	År 2 Beräkn.	År 3 Beräkn.
Jägarregistret	11 275	13 600	13 700	13 700	13 700
Kväveoxidavgiften (NOx)	8 949	9 016	9 100	9 100	9 100
Kadmiumfonden	2 070	1 900	1 900	1 900	1 900
Tjänsteexport	34 484	15 000	13 000	10 000	10 000
EU:s miljölednings-och miljörevisionsordning (EMAS)	112	90	90	90	90
Övriga intäkter som disponeras	79 534	79 000	79 000	79 000	59 000
Summa	136 424	118 606	116 790	113 790	93 790

Jägarregistret

Jägarregistret består av två verksamheter, jägarexamen och jaktkort. Provavgiften (jägarexamen) betalas direkt till Naturvårdsverket. Denna verksamhet belastas med Naturvårdsverkets kostnader samt Jägareförbundens kostnader som är direkt hänförliga till provavgifterna. Jaktkortsavgiften betalas in till Viltvårdsfonden som förvaltas av Kammarkollegiet. Efter årets slut hemställer Naturvårdsverket om ersättning från Viltvårdsfonden för administrationen av jägarregistret.

Arbetet med att digitalisera jägarexamens teoriprov kommer att innebära ökade utgifter för jägarexamen. Inför år 2020 höjdes provavgiften för att täcka kostnaden för den kvalitetshöjning som en digitalisering innebär.

NOx

Naturvårdsverket ansvarar för att lagen (1990:613) om miljöavgift på utsläpp av kväveoxider vid energiproduktion efterlevs. Det gör vi bl.a. genom att granska företagens NOx-deklarationer och genom revisioner. Miljöavgiften, som betalas in av avgiftsskyldiga företag, återbetalas i proportion till varje produktionsenhets andel av den sammanlagda nyttiggjorda energiproduktionen. Företag med små utsläpp av kväveoxider per nyttiggjord energimängd får tillbaka ett större belopp än de betalar in, medan det omvända gäller för företag med stora utsläpp. Naturvårdsverket administrerar NOx-avgiften och får enligt förordningen (1991:339) om miljöavgift på utsläpp av kväveoxider vid energiproduktion ta ut ersättning ur fonden för full kostnadstäckning.

Kadmiumfonden

Enligt förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier ska producenter av slutna nickelkadmiumbatterier betala en avgift till Naturvårdsverket per kilogram slutna nickelkadmiumbatterier som producenten släpper ut på marknaden. Avgiften ska täcka samhällets kostnader för insamling, sortering, transport och bortskaffande av sådana batterier. Naturvårdsverket administrerar fonden och tar enligt samma förordning ut ersättning ur fonden för full kostnadstäckning.

Emas

EMAS är EU:s frivilliga miljölednings- och miljörevisionsordning. Årsavgiften baseras på verksamhetens storlek enligt en rekommendation från EU. Avgiften tas ut av Naturvårdsverket. Det ekonomiska målet är full kostnadstäckning.

Tjänsteexport

Vissa delar av Naturvårdsverkets internationella samarbeten finansieras genom medel från Sida och redovisas som tjänsteexport. Beräkningen av intäkter för tjänsteexport görs enligt principen om full kostnadstäckning. Avgiftsintäkterna beräknas minska de närmaste åren, det är emellertid svårt att uppskatta hur mycket. Under 2020 kommer två stora avgiftsuppdrag att avslutas och idag är det inte klart med Sida om eventuella förlängningar eller nya uppdrag. Det mest troliga är dock att nya överenskommelser med Sida träffas under året. En ytterligare orsak till att avgiftsintäkterna beräknas minska är att Sida har börjat ändra finansieringsform för de uppdrag som myndigheterna kommit överens om. Flera av de nya uppdrag som startats upp finansieras inte längre som tjänsteköp, där Naturvårdsverket fakturerar sina kostnader, utan genom bidrag från Sida. Detta ger en förskjutning av intäkterna från att vara avgiftsintäkter till att vara intäkter av bidrag.

4.2 Redogörelse för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras

Intäkter per verksamhet	År -1 Utfall	År 0 Prognos	År 1 Beräkn.	År 2 Beräkn.	År 3 Beräkn.
Miljösanktionsavgifter	11 776	8 500	8 500	8 500	8 500
Avgifter enligt lagen om handel med utsläppsrätter	60	0	0	0	0
Övrig offentligrättslig verksamhet	6 070	6 010	6 010	6 010	6 010
Avgifter för provnings -och tillsynsmyndighet	4 805	5 500	9 000	12 000	12 000
Summa	22 702	20 010	23 510	26 510	26 510

Miljösanktionsavgifter

Naturvårdsverket ansvarar för tillsynen över producentansvaret för batterier, elavfall och gränsöverskridande transporter, med vissa undantag. Inom dessa områden kan Naturvårdsverket fatta beslut om miljösanktionsavgift i fråga om rapportering

av uppgifter till batteriregistret och registret för elavfall (EE-registret) samt vissa överträdelse enligt EG-förordning 1013/2006 om gränsöverskridande avfallstransporter. Miljösanktionsavgift tas ut med hjälp av Kammarkollegiet.

Avgifter enligt lagen om handel med utsläppsrätter.

De flygoperatörer och anläggningar som ingår i handelssystemet för utsläppsrätter och som därmed berörs av lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter har krav på sig att övervaka och rapportera sina årliga utsläpp. De ska även överlämna sina utsläppsrätter inom EU:s handel med utsläppsrätter. Om en verksamhetsutövare inte fullgör sin skyldighet att lämna en verifierad utsläppsrapport eller överlämna utsläppsrätter i tid kan Naturvårdsverket besluta om förseningsavgift eller en fullgörandeavgift. Avgiften tas ut av Naturvårdsverket. Avgiften är en straffavgift och det är svårt att beräkna något belopp. Eftersom saldo i verksamheten inte faller ut varje år, läggs inte någon prognos på denna inkomsttitel.

Övrig offentligrättslig verksamhet

Naturvårdsverket är behörig- och vägledande myndighet när det gäller avfall som transporteras över Sveriges gränser. Det innebär att vi godkänner eller avvisar transporter över gränserna. Enligt 7 kap. 9 § förordningen (1998:940) om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken tar Naturvårdsverket ut en avgift för handläggning av anmälningar om gränsöverskridande avfallstransporter.

Naturvårdsverket ska också ta ut avgifter i samband med ansökningar för typgodkännande av fångstredskap enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om typgodkännande av fångstredskap (NFS 2013:13). Enligt 5 kap. 1 § ska den som ansöker om typgodkännande av fångstredskap betala en ansökningsavgift till Naturvårdsverket enligt avgiftsklass 4 i 10 § avgiftsförordningen (1992:191).

Avgifter för provnings- och tillsynsverksamhet

Naturvårdsverket tar ut avgifter för provnings- och tillsynsverksamhet ut enligt 7 kap 8 § förordning (1998:940) om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken. Det avser avgifter för godkännande av insamlingssystem för elutrustning, batterier, förpackningar och returpapper samt producentansvar för elutrustning och batterier. Från och med den 1 januari 2021 ska Naturvårdsverket även ta ut motsvarande avgift för producentansvar för förpackningar och returpapper. Det innebär en väsentlig ökning av avgiftsintäkterna och Naturvårdsverkets arbete med detta. Eftersom det är svårt att prognosticera hur många som kommer att omfattas av det utökade producentansvaret är avgiftsintäkterna svårbedömda. Det kan röra sig om minst 10 000, men också betydligt fler. Naturvårdsverket bedömer att det blir en stegvis ökning av avgifterna, och att hantering och kostnader kommer att öka.

Övrigt

Naturvårdsverket kan ta ut avgifter för provning av ansökan om auktorisation enligt förordning (2015:18) om fartygsåtervinning, samt för provning av ansökan om tillstånd enligt förordning (2018:1939) om invasiva främmande arter. Eftersom inga avgifter har debiterats ännu finns ingen budget för detta.

5. Övriga villkor

Naturvårdsverkets inställning i frågor om anslagskredit, anslagssparande och beställningsbemyndiganden under budgetåren 2021–2023 framgår av våra förslag till anslagsfinansiering, avsnitt 3.

I detta kapitel belyser vi övriga villkor.

5.1 Låneram och investeringar

Naturvårdsverkets låneram för 2020 uppgår till 115 mnkr. Vi föreslår en oförändrad låneram 2021–2023.

Verksamhetsinvesteringar och förslag på låneram (tkr)

	År -1 Utfall	År 0 prognos	År 1 Beräkn.	År 2 Beräkn.	År 3 Beräkn.
Immateriella investeringar	19 800	38 900	29 000	25 000	25 000
Materiella investeringar	36 900	2 600	3 000	3 000	3 000
Summa	56 700	41 500	32 000	28 000	28 000
Finansieras genom lån i Riksgälden	56 700	41 500	32 000	28 000	28 000

Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar (tkr)

	År -1 Utfall	År 0 prognos	År 1 Beräkn.	År 2 Beräkn.	År 3 Beräkn.
IB lån i Riksgäldskontoret	58 400	87 000	105 100	110 800	108 500
Nyupplåning (+)	56 700	41 500	32 000	28 000	28 000
Amorteringar (-)	-28 100	-23 400	-26 300	-30 300	-33 000
UB lån i Riksgäldskontoret	87 000	105 100	110 800	108 500	103 500
Beslutad/föreslagen låneram	115 000	115 000	115 000	115 000	115 000
Ränteutgifter	0	0	0	0	0
Amortering UO 20 anslag 1:1	-15 700	-9 900	-12 500	-14 800	-16 700
Amortering UO 20 anslag 1:2	-3 100	-6 500	-8 100	-9 100	-9 400
Amortering UO 20 anslag 1:3	-4 700	-3 000	-1 100	-900	-1 300
Amortering UO 20 anslag 1:14	-1 900	-1 900	-2 400	-3 500	-4 300
Amortering UO 20 anslag 1:16	-900	-2 000	-1 400	-1 000	-200
Amortering Övrig finansiering	-1 800	-100	-800	-1 000	-1 100
Summa amortering	-28 100	-23 400	-26 300	-30 300	-33 000

Förslag till investeringsplan (tkr)

	År -1 Utfall	År 0 prognos	År 1 Beräkn.	År 2 Beräkn.	År 3 Beräkn.
Anskaffning och utveckling av nya investeringar					
Skydd av värdefull natur	967 000	835 000	1 608 000	1 608 000	1 608 000
Byggnader, anläggningar m.m. i anslutning till skyddad värdefull natur	13 000	25 000	20 000	20 000	20 000
Summa utgifter för anskaffning och utveckling	980 000	860 000	1 628 000	1 628 000	1 628 000
<i>Varav investeringar i anläggningstillgångar</i>					
Byggnader, mark och annan fast egendom	0	0	0	0	0
Maskiner, inventarier och installationer					
Summa varav investeringar i anläggningstillgångar	211 000	175 000	170 000	170 000	170 000
Finansiering					
Utgiftsområde 20 Anslag 1:14	967 000	835 000	1 608 000	1 608 000	1 608 000
Utgiftsområde 20 anslag 1:3 ap.2	13 000	25 000	20 000	20 000	20 000
Lån i Riksgäldskontoret	0	0	0	0	0
Summa finansiering av anskaffning och utveckling	980 000	860 000	1 628 000	1 628 000	1 628 000
Vidmakthållande av befintliga investeringar					
Skötsel av skyddade områden, artbevarande, friluftsliv m.m.	833 000	982 000	1 741 000	2 054 000	2 294 000
Summa utgifter för vidmakthållande	833 000	982 000	1 741 000	2 054 000	2 294 000
<i>Varav investeringar i anläggningstillgångar</i>					
Byggnader, mark och annan fast egendom	0	0	0	0	0
Summa varav investeringar i anläggningstillgångar	0	0	0	0	0
Finansiering					
Utgiftsområde 20 anslag 1:3 ap.2	833 000	982 000	1 741 000	2 054 000	2 294 000
Summa finansiering av vidmakthållande	833 000	982 000	1 741 000	2 054 000	2 294 000
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	1 813 000	1 842 000	3 369 000	3 682 000	3 922 000
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	211 000	175 000	170 000	170 000	170 000

5.2 Räntekontokredit

Naturvårdsverkets kredit på räntekontot uppgår till 18 mnkr. Vi föreslår inte någon ändring för budgetåren 2021–2023.

6. Bemyndigandetabeller

Uppgifter om bemyndigande per anslag/anslagspost, belopp i tkr.

Anslag 1:2 ap.1 Miljöövervakning m.m.

	År -1 Utfall	År 0 prognos	År 1 Beräkn.	År 2 Beräkn.	År 3 Beräkn.	År 4- slutår Beräkn.	Slutår
Ingående åtaganden	55 937	51 983	52 000	---	---	---	
+ Nya åtaganden	42 263	44 520	68 000	---	---	---	
- Infriade åtaganden	46 217	44 503	50 000	50 000	15 000	5 000	2024
Utestående åtaganden vid årets slut	51 983	52 000	70 000	---	---	---	
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	52 000	52 000	70 000	-	-	---	

Anslag 1:3 ap.2 Åtgärder för värdefull natur

	År -1 Utfall	År 0 prognos	År 1 Beräkn.	År 2 Beräkn.	År 3 Beräkn.	År 4- slutår Beräkn.	Slutår
Ingående åtaganden	321 797	265 362	465 362				
+ Nya åtaganden	80 750	300 000	200 000	200 000	200 000	141 711	
- Infriade åtaganden	137 185	100 000	123 651				2028
Utestående åtaganden vid årets slut	265 362	465 362	541 711	--	--	--	
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	440 000	490 000	490 000	--	--	--	

Anslag 1:4 ap.1 Sanering och efterbehandling av förorenade områden

	År -1 Utfall	År 0 prognos	År 1 Beräkn.	År 2 Beräkn.	År 3 Beräkn.	År 4- slutår Beräkn.	Slutår
Ingående åtaganden	1 382 083	1 273 816	1 406 703	---	---	---	
+ Nya åtaganden	247 731	700 000	700 000	---	---	---	
- Infriade åtaganden	477 269	567 113	567 113	500 000	500 000	539 590	2029
Utestående åtaganden vid årets slut	1 152 545	1 406 703	1 539 590	---	---	---	
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	1 500 000	1 997 500	1 997 500	-	-		

Anslag 1:5 Miljöforskning

	År -1 Utfall	År 0 prognos	År 1 Beräkn.	År 2 Beräkn.	År 3 Beräkn.	År 4- slutår Beräkn.	Slutår
Ingående åtaganden	46 439	77 297	102 000	---	---	---	
+ Nya åtaganden	60 487	69 971	118 000	---	---	---	
- Infriade åtaganden	29 629	45 268	70 000	82 000	48 000	20 000	2024
Utestående åtaganden vid årets slut	77 297	102 000	150 000	---	---	---	
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	102 000	102 000	150 000	-			

Anslag 1:11 Åtgärder för havs- och vattenmiljö

	År -1 Utfall	År 0 prognos	År 1 Beräkn.	År 2 Beräkn.	År 3 Beräkn.	År 4- slutår Beräkn.	Slutår
Ingående åtaganden	44 205	79 946	197 185	---	---	---	
+ Nya åtaganden	39 577	190 000	250 000				
- Infriade åtaganden	3 836	72 761	120 000	120 000	120 000	87 193	2026
Utestående åtaganden vid årets slut	79 946	197 185	327 185	---	---	---	
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	170 000	200 000	350 000	-			

Anslag 1:13 Bilateralt miljösamarbete

	År -1 Utfall	År 0 prognos	År 1 Beräkn.	År 2 Beräkn.	År 3 Beräkn.	År 4- slutår Beräkn.	Slutår
Ingående åtaganden	0	0	4 000	---	---	---	
+ Nya åtaganden	0	4 000	1 000	---	---	---	
- Infriade åtaganden	0	0	1 000	1 000	1000	2 000	2024
Utestående åtaganden vid årets slut	0	4 000	4 000	---	---	---	
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	4 000	4 000	4 000	---	---	---	

Anslag 1:14 Skydd av värdefull natur

	År -1 Utfall	År 0 prognos	År 1 Beräkn.	År 2 Beräkn.	År 3 Beräkn.	År 4- slutår Beräkn.	Slutår
Ingående åtaganden	30 134	17 391	21 891	---	---	---	
+ Nya åtaganden	3 375	20 000	20 000	---	---	---	
- Infriade åtaganden	16 118	15 500	1 500	20 000	10 000	10 391	2068
Utestående åtaganden vid årets slut	17 391	21 891	40 391	---	---	---	
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	42 000	42 000	42 000	-	-	-	

Anslag 1:16 Klimatinvesteringar

	År -1 Utfall	År 0 prognos	År 1 Beräkn.	År 2 Beräkn.	År 3 Beräkn.	År 4- slutår Beräkn.	Slutår
Ingående åtaganden	1 965 888	1 586 109	4 400 000	---	---	---	
+ Nya åtaganden	450 287	3 641 318	3 815 000	---	---	---	
- Infriade åtaganden	830 066	827 427	1 415 000	2 800 000	3 100 000	900 000	2024
Utestående åtaganden vid årets slut	1 586 109	4 400 000	6 800 000	---	---	---	
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	1 589 500	4 400 000	6 800 000				